

Türkiye’de Ekoloji Hareketlerinin Sınırlı Sosyal Medya Kullanımı: Ekoloji Birliği Twitter Ağı Analizi Örneği

Ecological Movements’ Limited Use of Social Media in Turkey: A Social Network Analysis of Ecology Union within Twitter

Özlem ERKMEN¹, Canan ARSLAN¹, Burcu GÜMÜŞ¹,
 İlkur DOĞU ÖZTÜRK²

¹Assoc. Prof. Dr., Doğu University, Faculty of Arts and Sciences, Department of Communication Sciences, Istanbul, Turkey

²Assoc. Prof. Dr., Doğu University, Vocational School, Public Relations and Publicity Programme, Istanbul, Turkey

ORCID: Ö.E. 0000-0001-8761-5099; C.A. 0000-0002-3853-0379; B.G. 0000-0003-2643-2744; İ.D.Ö. 0000-0001-6459-0845

Sorumlu yazar/Corresponding author:

Özlem Erkmen,
 Doğu Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi,
 İletişim Bilimleri Bölümü, İstanbul, Türkiye
E-posta/E-mail: oerkmen@dogus.edu.tr

Geliş tarihi/Received: 07.01.2019

Revizyon talebi/Revision Requested:
 01.04.2019

Son revizyon teslimi/Last revision received: 16.05.2019

Kabul tarihi/Accepted: 17.05.2019

Atıf/Citation: Erkmen, O., Arslan, C., Gumus, B., & Dogu Ozturk, I. (2019). Türkiye’de ekoloji hareketlerinin sınırlı sosyal medya kullanımı: Ekoloji birliği Twitter ağı analizi örneği.

Connectist: Istanbul University Journal of Communication Sciences, 56, 31-66.

<https://doi.org/10.26650/CONNECTIST2019-0001>

öz

Sanayi devriminin yarattığı toplum yapısı ve sınıfsal çatışmalar ilk toplumsal hareketlerin doğuşuna kaynaklık etmiştir. 20. yüzyılda çatışma konuları üçüncü kuşak insan hakları eksenine kayarken, kültürel ve sosyal konular etrafında şekillenen yeni toplumsal hareketler içinde en yoğun katılım bulanlardan biri de ekoloji hareketi olmuştur. Başlangıçta izole girişimlerden öteye geçemeyen pek çok ekoloji hareketi zamanla teknolojik gelişmelerin de kolaylaştırdığı ağlaşma fırsatlarını değerlendirerek, mücadele alanlarını genişletmiştir. Sosyal medyanın gelişmesiyle bu hareketler, bilgi ve gelişmeleri aktarabildikleri ve farklı kullanıcılarla etkileşimli bir ilişki kurabildikleri bir mecraya kavuşmuştur. Araştırmada, Türkiye’de ekolojik aktivist örgütlenmelerin sosyal medya kullanımlarına ilişkin bir analiz yapmak amacıyla; ekolojik örgütlerin Twitter’ı kullanım durumları, amaçları, kullanım sıklıkları, öne çıkan çevresel konular ve aktörler incelenmiştir. Twitter kullanım pratiklerindeki benzerlik ve farklılıklarla, paylaşımlarında öne çıkan konuların tespit edilmesi için nitel içerik analizi tekniğine başvurulurken; ekoloji ağında aktif olan aktörlerin ilişkileri de sosyal ağ analizi tekniğiyle incelenmiştir. Çalışmanın örneklemini Türkiye’de ekoloji alanında faaliyet gösteren 55 örgütün bir araya gelmesiyle kurulan Ekoloji Birliği çerçeve alınarak oluşturulmuştur. Sosyal ağ analizi Ekoloji Birliği ağında çatı örgütün etkinliğinin sınırlı kaldığını, Kuzey Ormanları Savunması’nın en baskın aktör olduğunu göstermektedir. İçerik analiziyse ekolojik örgütlerin ağı ağırlıkla ekolojik gündem ve platformun faaliyetleriyle ilgili gelişmeleri iletmek amacıyla kullandıklarını, özgün tweetlerinin sınırlı kaldığını ortaya koymaktadır. Araştırmanın bir diğer sonucu ise, Türkiye ekoloji ağında Twitter’ın kitleleri harekete geçirici bir araç olarak kullanımının sınırlı kaldığıdır.

Anahtar Kelimeler: Ekoloji hareketi, sosyal ağ analizi, Twitter, sosyal medya, aktivizm

ABSTRACT

The social structure and class conflicts caused by the Industrial Revolution were the main sources of first social movements. In the 20th Century, as the conflict issues moved towards the third generation human rights axis, among new social movements which came up around cultural and social issues, ecological movements were the ones with an intense number of participants. Ecological movements which started as isolated attempts, extended their struggle arena considering the networking opportunities enabled by technological developments. This research aims to analyze the social network usage of ecological organizations which operate in Turkey. An in depth analysis of Twitter use of ecological groups has been made including their purposes, frequencies of Twitter usage, prominent environmental issues and actors. Content analysis has been used in order to determine the differences and similarities in Twitter using

practices and to find out the prominent issues. On the other hand, relationships among actors who are active on the ecological network has been determined by social network analysis. The sample of the study has been formed by taking Ecology Union, formed by the gathering of 55 local ecological organizations, as its framework. The social network analysis reveals that the Ecology Union has limited effect in the network and Northern Forests Defence (Kuzey Ormanları Savunması) is the most dominant actor. Through content analysis, it has been observed that ecological organizations use Twitter mostly to form ecological agenda and to inform their followers about the platform’s actions and related developments. However, genuine tweets posted are limited. Another outcome of the research is that in Turkey’s ecological network, Twitter is used only to a limited extend to activate masses.

Keywords: Ecological movements, social network analysis, Twitter, social media, activism

EXTENDED ABSTRACT

In the information society, which has been in existence since the 60’s, the issues under discussion have evolved into cultural and social ones including women’s rights, gender equality, culture and identity conflicts based on ethnicity and environmental problems. This alteration of discussion issues has led to the rise of new social movements. Within the scope of new social movements, ecological movements are becoming the focus of attention with their effective organizations. Their primary goal is to attract public’s attention on environmental issues caused by the effects of modern life on the eco- system and to build public susceptibility towards these issues.

In the 2000’s, several construction projects have been realized in different parts of Turkey and these projects have acted as a propellant force for ecological social movements. Focusing on the negative effects of these projects on natural life, ecological organizations have started to struggle against the dominant forces. With the advancements in social media, these platforms are able to reach wider audiences, thus improving the interactivity level of ecological social movements.

In the scope of this research, social media usage of these platforms have been examined. The sample of the study has been formed by taking Ecology Union, formed

by the gathering of 55 local ecological organizations, as its framework. Along with Ecology Union's, the accounts of 10 union member organizations which use Twitter most frequently and on a regular basis. Since the research aims to obtain data about social web usage practices of ecological organizations at a random time interval and a routine period, the study has been limited considering time and unit criteria. The study comprises the 92-day period between October 31- August 1, 2018 and the 3610 tweets which were tweeted during this time interval. Tweets which formed the source for content and social web analysis, and the information about the followers of these accounts have been obtained using Tweepy API.

This study searched to find answers to the following questions: For what purposes do the ecological organizations use Twitter? What are the prominent ecological problems and issues on Twitter? How often do the organizations have a dialogue with their followers and other formations? What are the sources of the contents shared? What are the accounts which are retweeted frequently? How do the ecological organizations constitute relationship with each other? Do these groups have activist actions organized in virtual settings and carried on to physical settings? Who are the prominent actors on the ecological network constructed?

The methodological approach to this subject is two-fold: Firstly, a content analysis is used in order to identify the topics and issues in ecology movement's Twitter agenda. Secondly the social network analysis technique is used in order to determine and define the most prominent actors in the ecology movement and their interrelations.

Results of the content analysis reveal that the number of genuine tweets posted by ecological organizations are limited. The general tendency observed on the web is retweeting, however the results show that retweets are also shared directly, without having any extra explanation or comments on the issue. It was found out that the main purpose of Twitter usage is to produce informative content about the scope of ecological organizations (%56). The social network analysis reveals that the Ecology Union has limited effect in the network and Northern Forests Defence (Kuzey Ormanları Savunması) is the most dominant actor. Through content analysis, it has been observed that ecological organizations use Twitter mostly to form ecological agenda and to inform their followers about the platform's actions and related developments. However, genuine tweets posted are limited. Another outcome of the

research is that in Turkey’s ecological network, Twitter is used only to a limited extend to activate masses.

Despite the fact that several studies have been realized on ecological movements, this study is the first on the subject with its content and sample. Thus, it will offer quantitatively and qualitatively informed insights and form a base for future researches with its findings about the social media usage of ecological movements in Turkey.

GİRİŞ

Aydınlanma, bilim ve sağduyu aracılığıyla insanların kendi kendilerini yönetmelerini ve yönetimde aktif katılımcı olmalarını sağlamıştır. Dönemin iletişim kanalları aracılığıyla yayılan bu fikirler, farklı kamusal alanlarda tartışılarak 18. ve 19. yüzyıllarda çeşitli toplumsal hareketlerin doğuşuna kaynaklık etmiştir. Toplumsal hareketler genellikle, belirli bir konu üzerindeki uzlaşmazlıktan kaynaklanan ve içinde buldukları sistemin sınırlarını esnetme eğiliminde olan, kolektif kimlikler temelinde ve dayanışma olgusu etrafında şekillenen resmi olmayan etkileşim ağlarıdır (Diani, 1992, p. 13; Melucci, 1985, p. 795). Baskın değerlere, kurumlara ve yapılar muhalefet, hegemonya karşı koyma, sosyal ve kültürel değişime duyulan arzu, yeni kimlikler ve kolektif değerler arayışı, sosyal sorunlara ve ihtilaflara çözüm arama, etkileşim ağları kurma gibi amaçları sivil toplumu harekete geçirerek gerçekleştirme güdüsüyle ortaya çıkarlar.

İşçi sınıfının bilinç ve güç kazandığı 19. yüzyılda sınıf çatışmalarından doğan toplumsal hareketler, 20. yüzyılda kültür, kimlik ve sivil haklar, öğrenci, kadın ve LGBT (lezbiyen, gey, biseksüel, transseksüel) hakları gibi konularda sorunlara çözüm üretme ve değişim yaratma hedefleri doğrultusunda çeşitlenmiş, bu dönüşüm yeni toplumsal hareketler olarak tanımlanan yeni bir yaklaşıma kaynaklık etmiştir. Yeni Toplumsal Hareketler kuramcılarına göre, toplumsal hareketlerin ortaya çıkışı yalnızca ekonomik değişimler ve aktörlerin üretim sürecindeki pozisyonuyla açıklanamaz (Fuchs, 2006, p. 103). Bu hareketlerin yeni olarak tanımlanmasının nedeni kronolojik olmaktan ziyade, sınıf ve çıkar temelli hareketlerden ayrıldıklarını, belirli bir sosyal grubun çıkarlarının ötesinde evrensel talepleri ifade ettiklerini vurgulamak içindir. Keza Touraine de (1985, p. 781), yeni toplumsal hareketlerin endüstri toplumundan post-endüstriyel topluma geçişin bir sonucu olduğunu öne sürer ve mücadelenin daha çok çevre, cinsiyet, gençlik gibi biyolojik ve doğal olgulardan kaynaklandığını savunur. Habermas'a göreyse (1990, p. 32), yeni toplumsal hareketler, "yaşam dünyası"nı kurmakla ilgilenir ve yaşam biçimlerini yeniden yaratmayı hedefleyen tepkilerdir. Yaşam dünyası, yaşamın araçsal, ekonomik endişelerle yönetilmediği, sistemin herhangi bir müdahalesi ve denetiminin olmadığı, insanların özgürce iletişim kurabildikleri ve iletişimsel rasyonellikle yapılanmış alandır. Yeni toplumsal hareketler kültürel üretim, sosyal entegrasyon ve toplumsallaştırma alanlarında hak savunuculuğundan ortaya çıkarlar.

Toplumsal hareketlerin en önemli özelliklerinden biri, sosyal ağlar kurarak aktörleri mobilize etmeleridir. Toplumda değişimi talep ederken, bu değişime paralel olarak kullandıkları araçları da geliştirmek zorundadırlar. Bu bağlamda “ağ toplumu” kavramının yeni toplumsal hareketlerin örgütlenme biçimleri üzerindeki etkisinden bahsetmek gerekir. İnsanların tahakküme ancak birbirleriyle bağlantı kurarak, öfkelerini paylaşarak, sosyal birlikteliği hissederek ve kendileri ve toplumun bütünü için alternatif projeler üreterek meydan okuyabileceğini savunan Manuel Castells (2015, p. 257), bu bağlantının da internet ve kablosuz iletişim dolayısıyla kurulan geniş çaplı, yatay ve etkileşimli iletişim ağları sayesinde mümkün olduğunu belirtir. “Ağ Toplumunun Yükselişi” adlı eserinde ağları, “sınırsız biçimde genişleyebilen, ağ çerçevesinde iletişim kurabilmeleri, yeni iletişim kurallarını paylaşmaları halinde yeni düğümlerle bütünleşen açık yapılar” olarak tanımlar (2008, p. 623). Castells ayrıca, ağın açık yapısının kamunun yaygın erişimini desteklediğini, hükümetin kısıtlamalarına veya ticari sınırlamalara ciddi bir biçimde ket vurduğunu dile getirir (2008, p. 473). Başka bir deyişle, internetin sağladığı ağlaşma özgür bir iletişim biçimine sebep olmakta ve aynı amaç doğrultusunda hareket eden bireyleri bir araya getirerek, fikirlerini paylaşma, örgütlenme ve eylemde bulunma olanağını sağlamaktadır. Yeni iletişim teknolojileri, özellikle de etkileşimli ve kullanıcı tarafından oluşturulan içeriklerin paylaşılmasına yönelik yapısıyla sosyal medya, aktivistler ve toplumsal hareketler için etkili bir araç haline gelmiştir (Carty, 2014, p. 54; Kaplan & Haenlein, 2010, p. 61; Lu & Hsiao, 2010, p. 154). Nitekim son yirmi yıldır toplumsal hareketlerin kullanıcıları harekete geçirmek, yeni kullanıcılara ulaşmak, önemli toplumsal aktörlerle ilişki kurmak gibi çeşitli konularda giderek artan biçimde sosyal medyaya yöneldiği gözlemlenmektedir (İsa & Himelboim, 2018, p. 3). İran’da Yeşil Devrim (2009), Arap Baharı (2011), İspanya İndignados-Öfkeliiler hareketi (2011), Occupy Wall Street (2011) ve Gezi Direnişi (2013) gibi toplumsal hareketler; sosyal medyada da yüksek katılımı gerçekleştiren hareketlere örnektir (Çoban, 2014, p. 9).

Sosyal medya toplumsal hareketleri sanal bir boyuta taşımasının yanı sıra daha teklifsiz veya gayriresmi hale dönüştürerek (Gerbaudo, 2012); sıradan bireylerin geleneksel toplumsal hareketlere nazaran daha önemli roller üstlenebilmesine olanak vermiştir. Literatür sosyal medya üzerinden ortaya çıkan, örgütlenen toplumsal hareketlerde sıradan bireylerin bilgi yayma, takipçileri harekete geçirme, hareketi büyütme ve hareketi aktif tutma konusunda önemli roller üstlendiklerini ortaya koymaktadır (Ansari, 2012; Brym et al., 2014; Hodges & Stocking, 2016). Diğer bir ifadeyle sosyal medya, toplumsal hareket içerisindeki önemli aktörlerin yanı sıra

sıradan bireylerin de birbirleriyle ve bu aktörlerle daha sık ve düzenli olarak iletişim kurması açısından (Yates, 2015) ve herhangi bir devlet düzenlemesi ya da kısıtlaması olmaksızın harekete serbestçe katkıda bulunmalarını sağlamak açısından faydalı olmuştur (Bruns, Highfield & Burgess, 2013; Carty, 2014).

Sosyal medyanın toplumsal hareketler açısından bir başka işlevi de, diğer hareketlerle bağlantı kurmayı kolaylaştırmış olmasıdır. Örneğin, Twitter'da bireylerin bir gönderide iki farklı konu etiketini birlikte kullanması bu iki etiketle temsil edilen iki ayrı konu arasında bağlantı kurulmasını sağlamaktadır (Wang, Liu & Gao, 2016, s.853). Bu sayede içerik daha kolay aranabilir hale geldiği gibi diğer kullanıcılar açısından da görünür kılınmaktadır. Bunun dışında, tweetlerde kullanılan kişi etiketleri de siyasi liderler, bürokratlar, yaşam savunucuları, gazeteciler gibi önemli aktörlere doğrudan ulaşmaya imkan tanımaktadır (Hodges & Stocking, 2016). Bu tarz önemli aktörlerin Twitter'daki takipçi sayıları fazla olduğu için tweet atma ya da retweetleme yoluyla hareketlere katılmaları, bilgi ve tepkilerin hızlıca yayılmasını sağlamaktadır (Tremayne, 2014).

Kullanıcıların metin, bağlantı (link), resim ve(ya) video paylaşımlarına olanak tanıyan, takipleşme uygulamasıyla katılımcıların sosyal ağlar oluşturması ve bunlar üzerinden etkileşimde bulunmaları temelinde işleyen Twitter gibi mikroblogging uygulamaları bireylerin, toplumsal normları dönüştüren veya tümüyle ortadan kaldıran değişimin unsurlarından olmasını kolaylaştırmıştır. Katılım ve tartışma zeminleri olarak kullanılmaya başlanmaları, bu teknolojileri demokrasi açısından da önemli kılmaktadır (Kasap, 2014, p. 131). Hem bir kolektif eylem platformu hem de aktivistler arasında şeffaflık, mahremiyet, güvenlik ve kişilerarası güven yaratabilen bir ağ olarak Twitter, toplumsal hareketlerde gittikçe daha etkili olmaktadır (İsa & Himelboim, 2018, p. 5)¹.

Twitter'ın toplumsal hareketler açısından etkisi kimi araştırmacılar tarafından sorgulansa da (Bennett & Segerberg, 2012; Gerbaudo, 2012; Morozov, 2011; Segerberg & Bennett, 2011); bilginin yayılması için son derece etkili ve hızlı bir araç olması (Ogan & Varol, 2017), aktivistlerin hızlı bilgi paylaşımını dolayısıyla hızlı bir hareketin ortaya çıkmasını sağlaması, toplumsal hareket içerisindeki önemli aktörlerin yanı sıra sıradan bireylerin de birbirleriyle ve bu aktörlerle daha sık ve düzenli olarak iletişim kurmasını mümkün kılmasıyla herhangi bir devlet düzenlemesi veya kısıtlaması olmaksızın harekete serbestçe katkıda bulunmalarını

sağlaması, hızla yayılan bilgiler neticesinde aktivist bireyler tarafından hızlı bir seferberliğin dolayısıyla hızlı bir hareketin ortaya çıkmasını sağlaması açısından kolaylaştırıcı bir işlevi olduğu düşünülmektedir (Hermida, Lewis, & Zamith, 2014; Isa & Himelboim, 2018, p. 7).

1960’larda öğrenci hareketleriyle başlayan yeni toplumsal hareketler arasında en kalıcı etkileri olan ve kurumsallaşma derecesi en yüksek olan ekoloji hareketleridir (Rootes, 1995, p. 5). Bireylerin çevre sorunlarıyla kendi gelecekleri arasında yakın bir ilişki olduğunu fark etmeleri, çevreyi katlederek aslında geleceklerini katlettiklerinin bilincine varmaları, bireysel kaygılarının toplumsal kaygılara dönüşmesine neden olmuş ve bu kaygılar da günümüz ekoloji hareketlerinin dinamosunu oluşturmuştur. Çevre hareketleri ilk olarak Amerika ve İngiltere’de, nüfus artışı, ekolojik dengenin bozulması, bitki ve hayvan türlerinin azalması, doğal kaynakların tüketimi gibi konular çerçevesinde ortaya çıkmış ve küresel ölçekte tartışılmaya başlamıştır (Bozkurt & Bayansar, 2016, p. 285). Sadece yaşanan çevrenin, ulusal, kültürel ve doğal mirasın korunmasıyla ilgilenen çere hareketlerine göre ekoloji hareketi tanımlamasının farkı, hem insan-doğa ilişkisinde hem de toplumsal ve siyasal hayat biçiminde köklü değişiklikler arayışından kaynaklanmaktadır. Örneğin ekolojik yaklaşım devletin ve hükümetin etkinliğini azaltırken iktidarın yerel düzeyde ve yurttaş denetiminde olması gerektiğini savunmaktadır (Thoreau, 2016, pp. 7-12). Çevrecilik teriminin araççı bir duyarlılığı yansıttığı için ekolojik problemlerle başa çıkma noktasında bireyleri yanılttığı kabul edilmektedir (Bookchin, 2013). Nitekim Türkiye’de de 1970’lerde devlet eliyle yapılan sanayi yatırımları sonucunda, yöresel çevre sorunlarına karşı tepkiler halinde ortaya çıkan çevre hareketi uzun yıllar tabandan ziyade; bürokratlar, akademisyenler, ormancılar gibi konunun uzmanları veya elit gruplar öncülüğünde örgütlenmiş, ancak doğa korumacılık/ çevrecilik yaklaşımıyla sınırlı kalmıştır. Çevreci hareketin çevre sorunlarına yönelik yerel politikalar üretmediği dönemde boşluk resmi ve yarı-resmi örgütler vasıtasıyla doldurulmuş; medyanın da yardımıyla çevreciliğin sınırları çizilmiştir (Atauz, 1994; Şahin, 2010).

Özellikle 1996 İstanbul-Habitat Zirvesi ve 1999 depremini izleyen fon akışı, çevreci sivil toplumun profesyonelleşip tekelleşmesine yol açmıştır. Fon alabilmek için profesyonelleşen örgütler gönüllüleri karar alma süreçlerinden dışlayıp etkisizleştirirken, aynı fonlara talip olan diğer örgütlerle dayanışmak yerine, rekabete girmişlerdir. Bunlar çevre hareketinin tabana yayılma yolunu kapatırken,

yeşil düşüncenin marjinalize olmasına da yol açmıştır (Şahin, 2007). Çevresel mücadelenin politik yanını vurgulamak ve sisteme muhalif bir ekoloji mücadelesi geleneği yaratmak ise özellikle yerel çevre ve ekoloji hareketlerine kalmıştır (Şahin, 2010). 1990'ların ikinci yarısından itibaren Türkiye'nin farklı bölgelerinde yapımına ağırlık verilen enerji ve alt yapı projeleri, özellikle yatırımların gerçekleştiği bölgelerde, projelerin olumsuz çevresel etkileri üzerinden mücadeleye giren oluşumları filizlendirerek çevre hareketini içerik ve taban açısından dönüştürmüştür. Horuş'un (2009) "halklaşma" olarak nitelediği bu dönüşüm, sermaye ve devletin desteklediği sistem-içi çevreciliğin yanında gelişen, sadece sanayi toplumu eleştirisiyle yetinmeyen, antikapitalist ve politik bir içeriği olan, emekçi karakterli hareketlere gönderme yapmaktadır. Genellikle yoksul ve köylü tabanlı olsa da, tartışmaları yönlendirme konusunda önemli bir potansiyele sahip pek çok küçük grup kendileri için tanımlanan alanı genişletme ve/ veya yeni bir alan tanımlama çabası içindedirler. Bu küçük hareketlerin ortak noktası "yaşadıkları toprağın veya soldukları havanın zehirlenmesinden, derelerinin kurutulmasından veya topraklarının sular altında bırakılmasından, geçim kaynaklarının ve kültürlerinin yok olma tehdidi altına sokulmasından endişelenen gerçek insanlardan" (Şahin, 2010) oluşmalarıdır. Verilen mücadele geleneksel çevreci mücadeleden ziyade, yaşam alanını koruma mücadelesidir. Bu doğrultuda kendilerine "yaşam hakkı savunucusu" diyen grupların daha önceki yerel hareketlerden en büyük farkları ise, yaşadıkları yerler ve kendi gelecekleri özelinde gelişen tehditleri, doğaya yönelik toplu bir saldırının parçası olarak kabul ettiklerinden, artık politik bir mücadeleyi kaçınılmaz görmeleridir. Bu topluluklar sadece meslek örgütleri, uzmanlar veya büyük kentlerdeki çevre örgütlerinden değil birbirlerinden de yararlanmak için ağlar oluşturmaktadır.

Farklı bölgelerde taban hareketleri veya dernek benzeri oluşumlarda bir araya gelen yerel ekoloji hareketleri, artık kalıcı ve kurumsal formlar edinme çabasıdadırlar. Birbirlerinden güç alarak büyümek, bir ağ oluşturarak ortak hareket edebilmek, kalıcı ve kurumsal bir yapı ortaya koymak amacıyla ilk olarak 11-12 Kasım 2017'de Bergama'da ve daha sonra 24-25 Mart 2018'de Eskişehir'de bir araya gelmişlerdir. Sorunların kaynağına ilişkin yaptıkları tespitler doğrultusunda ortak hareket etme kararı alaran 54 ekoloji hareketi, Nisan 2018'de Ekoloji Birliği'ni oluşturmuşlardır. Birlik dâhilindeki oluşumlar toprak, yer altı ve yer üstü su kaynakları, deniz, tarımsal alanlar, hayvan hakları, nükleer enerji, kentlerde betonlaşma ve ormanlar gibi çok çeşitli alanlarda faaliyet yürütmektedir.

Türkiye ekoloji hareketinin sosyal medya kullanımıyla ilgili literatür tarandığında, konunun özellikle Artvin Cerattepe olayları (Doğu, 2019; Korkmaz, Ustakara & Aydın, 2018), HES mücadelesi (Şengül, Kocatürk & Bilgili, 2017) gibi önemli protestoların olduğu dönemler ile belli örgütlerin sosyal medya ve online çevreci katılım faaliyetlerinin incelenmesi (Algül, 2014; Geçkin Onat, 2017) veya dijital aktivizm (Çakır, 2017; Gençer, 2015; Şen & Şen, 2015; Turhan, 2017) kavramı üzerinden tartışıldığı görülmektedir. Çalışmalarda aktivist hareketler açısından yurttaş gazetecilerin katkısını da mümkün kılan bir çevresel haber ortamı olarak Twitter’ın öne çıktığı (Korkmaz et al., 2018); bu nedenle özellikle sanal ortamı daha aktif kullanan hareketlerin Twitter üzerinden de örgütlendikleri (Şengül et al., 2017) dikkat çekmektedir. Türkiye’de Twitter’ın özellikle Gezi Parkı eylemleri sırasındaki yoğun kullanımı, mecranın aktivist gruplar arasındaki bilinirliğini ve siyasi bir ortam olarak algılanmasını arttırmıştır (Doğu, 2019, p. 4). Mevcut literatürden farklı olarak bu çalışmada, rutin dönemlerde Türkiye ekoloji hareketinin sosyal medya üzerinden ağlaşma ve etkileşim faaliyetleri incelenmiştir.

AMAÇ VE YÖNTEM

Amaç

Bu araştırmanın amacı, Türkiye’de ekoloji alanında faaliyet gösteren aktivist hareketlerin sosyal medya kullanımlarına yönelik bir inceleme gerçekleştirmektir, örnek olarak Twitter seçilmiştir. Ekolojik örgütlerin Twitter’ı kullanım amaçları ve yoğunluklarıyla birlikte, siber kamusal alanda ön plana çıkan çevresel konuların ve aktörlerin neler/ kimler olduğuna ilişkin bulgulara ulaşmak hedeflenmektedir. İçinde bulunduğumuz ağ toplumunda toplumsal hareketlerin de evrilerek çevrimiçinde ağlaştığına ve sosyal medyanın birleştirici gücünden faydalandıklarına vurgu yaparak, yine ağlaşma hedefiyle ve farklı ekoloji hareketlerine daha örgütlü ve organize bir nitelik kazandırma amacıyla kurulan çatı bir örgüt olan Ekoloji Birliği hesabıyla birlikte, Birlik üyeleri arasından Twitter’daki faaliyetlerinin düzenliliği ve yoğunluğu kriterlerine göre belirlenen on örgütün Twitter hesapları incelenerek, ekoloji hareketi ağındaki aktörler, bunlar arasındaki ilişkiler ve bunlar tarafından oluşturulan içerik ortaya konmaya çalışılmıştır. Seçilen hesapların 1 Ağustos-31 Ekim 2018 tarihleri arasındaki üç aylık Twitter paylaşımları içerik analizi tekniğiyle mesaj türü, içeriği ve kullanım amaçları açısından incelenmiştir. Ayrıca ekoloji örgütlerinin takipleşme ve retweet² gibi etkileşimli kullanım pratiklerine dayanılarak ekoloji hareketinin ağ

haritası çıkartılmış, örneklem dışında olup Türkiye ekoloji gündeminde öne çıkan konu ve aktörler de tespit edilmiştir.

Ekoloji Birliği'ne dâhil , incelenen örgütlerin genel sosyal medya etkinliklerine bakıldığında Twitter dışında, Facebook ve Instagram'ı da kullandıkları görülmektedir. Ancak farklı sosyal medya araçlarını kullanımları kıyaslandığında, aktivist grupların en çok tercih ettikleri sosyal medyanın Twitter olduğu dikkat çekmektedir. Örneğin Kuzey Ormanları Savunması incelenen tarih aralığında Twitter'daki 673 paylaşımına karşılık, Facebook'tan 161, Instagram'dan 17 paylaşım yapmıştır. Örgütün Instagram'da 7245 takipçisi varken, Facebook'ta 55.535, Twitter'da 59.200 takipçisi bulunmaktadır. Bu nedenle araştırma Twitter verileri üzerinden yürütülmüştür.

Yöntem

Araştırmada ekolojik örgütlerin sosyal medya kullanımlarına dair veriler betimsel ve sistematik bir yaklaşımla sunulmaktadır. Ekoloji Birliği Twitter ağındaki etkinlikler örnek olay olarak incelenirken, içerik analizi ile sosyal ağ analizi teknikleri bir arada kullanılmıştır. Ekolojik örgütlerin Twitter kullanım pratiklerindeki benzerlik ve farklılıklarla paylaşımlarında öne çıkan konuların tespit edilmesi için nitel içerik analizi tekniğinem başvurulmuştur. Bu doğrultuda paylaşımların özelliklerini ortaya koyabilmek amacıyla, tek farklı kodlama cetveli yardımıyla nicel ve nitel değişkenler incelenmiştir. Buna göre mesajlar türleri, barındırdıkları içerik unsurları ve aldıkları tepkilerin sıklıklarına göre frekans analizine tabi tutulmuştur. Bunun yanında çalışmanın nitel kısmını oluşturan, ekolojik örgütlerin paylaşımlarında vermeyi amaçladıkları mesajları ortaya koymak üzere de, mesaj içeriği değişkeni dikkate alınmıştır. Nitel bir araştırma tasarımı seçilmesindeki temel amaç, örgütlerin paylaşımlarındaki mesaj özelliklerini tanımlamak, toplanan veriyi açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Buna göre toplanan veriler önce kavramsallaştırılmış, sonra bu kavramlara göre tasnif edilmiş ve tematik okuması yapılmıştır³. İçerik analiziyle birlikte, ekolojik mücadele alanında aktif olan aktörlerin birbirleriyle olan ilişkileri de sosyal ağ analizi tekniğiyle incelenmiştir.

Nicel araştırmalarda bulgular evrene genellenmek istendiğinden genellikle seçkisiz örnekleme yöntemleri tercih edilirken, nitel araştırmada tipik olarak karşılaşılan olguları ve bunların değişkenlik gösteren özelliklerini ortaya koyabilmek üzere amaçlı örnekleme daha sık başvurulmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2013: p.

305). Çalışmanın örnekleme de bu doğrultuda, Türkiye’de ekoloji alanında faaliyet gösteren dernek veya taban hareketlerinin bir araya gelmesiyle Nisan 2018’de kurulan Ekoloji Birliği çerçeve alınarak oluşturulmuştur. Ekoloji Birliği manifestosunu imzalamış bulunan 55 örgütten 19’u Twitter’da hesapları bulunmadığı için kapsam dışı kalmıştır. Twitter’da hesabı bulunan birlik üyelerinin karşılıklı takipleşme durumları üzerinden, her bir hesaba yönelen ve ondan çıkan ilişkiler (takip etme ve takip edilme sayıları) üzerinden ağırlıklandırılarak bir ağ haritası çıkarılmış (Şekil 1), bu ilişkiler açısından en baskın olan hesaplar haritada büyüklükleriyle oranlı olarak gösterilmiştir. Örnekleme alınacak hesapların seçiminde bu durumun haricinde birlik üyesi hesapların Twitter’daki aktiflik durumları da göz önünde bulundurulmuştur. Buna göre Twitter’da hesabı bulunan 36 oluşumdan öncelikle 2018 yılı içinde hiçbir paylaşımda bulunmayanlar (19 hesap); daha sonra da düzenli paylaşım aktivitesi bulunmayanlar (7 hesap) elenerek örnekleme alınacak 10 aktif hesap belirlenmiştir. Düzenli paylaşım aktivitesinden kastedilen hesabın paylaşımlarına bir haftadan uzun süre ara vermemiş olması, günlük olmasa da haftada en az bir kez paylaşım yapmış olmasıdır. Sadece retweet yapan hesaplar da değerlendirmeye dâhil edilmemiştir. Her üç kritere göre de özellikle hidroelektrik santrallere karşı bir taban hareketi olarak ortaya çıkan yerel halkın büyükşehirliere sesini duyurmasını amaçlayan Karadeniz İsyandadır Platformu; İzmir, Bergama ve çevresindeki doğal ve kültürel varlıkların korunmasını hedefleyen Ege Çevre ve Kültür Platformu; Ekoloji alanında faaliyet gösteren hareketlerin katılımıyla oluşturulan çatı örgüt Ekoloji Birliği; Artvin ve Cerattepe’yi maden işletmelerinden ve çevresel tehditlerden korumayı hedefleyen Yeşil Artvin Derneği ve kapitalist sistemin doğaya olan tahribatına ve doğayı talan etmesine karşı durduğunu beyan eden Doğanın Çocukları ilk beş sırada olmak üzere; Kazdağı ve çevresinde sanayileşme, madencilik, şehirleşme ve benzeri nedenlerle oluşacak her türlü doğa kirliliğinin engellenmesine ve ekolojik dengenin korunmasına yönelik mücadele eden Kaz Dağı Doğal ve Kültürel Varlıkları Koruma Derneği; çevre hakkını savunarak bisikletli yaşamı gündeme getiren Donkişot Bisiklet Kolektifi; İstanbul’un kuzeyini ve Kuzey Ormanlarının tahrip eden projelere karşı mücadele eden Kuzey Ormanları Savunması; Kuşadası ve çevresindeki doğal kaynakların tahribatı, jeotermal enerji santralleri ve taş ocaklarıyla mücadele eden Kuşadası Çevre Platformu; Munzur ve Dersim çevresinde kapitalist sömürüyle topraklara, derelere, sulara, vadilere, yaşam alanlarına el konulmasına karşı mücadele ettiğini belirten Munzur Koruma Kurulu ve Muğla ve çevresindeki ekolojik tahribatı ve rant odaklı yapılaşmayı engel olmayı amaçlayan Muğla Çevre Platformları’nın ağda öne çıktığı tespit edilmiş ve bu hesaplar örnekleme dâhil edilmiştir.

Araştırmayla ekolojik örgütlerin rutin bir dönemde ve tesadüfi bir zaman aralığındaki sosyal medya kullanımlarına ilişkin veri elde edilmek istendiğinden çalışma, 1 Ağustos 2018 ile çalışmanın başlatıldığı 31 Ekim 2018 arasındaki 92 günlük süreyle sınırlandırılmıştır. İncelenen 11 ekolojik örgütün Twitter hesabından paylaşılan her bir tweet örnekleme birimi olarak değerlendirilmiş, toplamda 3610 tweet analiz edilmiştir.

Çalışmanın ağ analizi bölümüyle ilgili olarak, insan müdahalesi olmadan içerik üretmek için tasarlanan bot hesapların toplam takipçiler arasındaki oranının tespit edilmesi güçlüğünü aşmak için, takip kriteri üzerinden ağ haritası sadece Ekoloji Birliği üyeleriyle sınırlı tutulmuştur. Ancak retweet edilen mesajlar üzerinden yapılan haritalamada hesaplar; birlik üyeleri, diğer çevreci oluşumlar, politik aktörler ve kurumlar, medya, uzmanlar ve ünlüler ile STK ve diğer örgütlenmeler kümeleri dâhil inde değerlendirilmiştir. Bu kümelere hiçbirine dâhil edilemeyen, daha çok kişisel hesaplardan oluşan grup ise diğer kategorisinde kodlanmış ancak ağ haritasına dâhil edilmemiştir.

İçerik ve sosyal ağ analizine kaynak teşkil eden tweetler ve sözkonusu hesapların takipçi bilgileri Tweepy API⁴ kullanılarak elde edilmiştir. İçerik analizine ilişkin kodlama ve veri analizi çalışmaları Excel'de yapılırken haritalama için de Graphcommons'dan⁵ faydalanılmıştır.

Tweetlerin kodlanması için, literatürde yer alan benzer çalışmalar taranmış; farklı araştırmalardan uygun olan kodlama kategorileri göz önüne alınarak, bunların bir araya getirilmesi ve araştırmacıların metinlere yaklaşımını da yansıtan yeni kategorilerin eklenmesiyle daha kapsamlı ve özgün bir kodlama cetveli oluşturulmuştur. Nitel içerik analizine temel teşkil eden söz konusu kodlama cetveli şu kategorilerden oluşmaktadır:

- Mesaj türü ve içerik unsurları (özgün tweet, retweet, yorum eklenerek yapılan retweet) (Edman, 2007),
- Mesajın aldığı tepkiler (retweet, beğeni ve yorum sayısı) (Edman, 2007; Kavada, 2005),
- Mesajın içeriği (Edman, 2007)
 - Bilgilendirme (Faaliyet alanıyla ilgili bilgilendirici içerik üretimi, istatistik ve rapor paylaşımı, protesto etkinliklerinin bilgisi)

- Tanıtma (Ekolojik örgütlenmenin organizasyon, toplantı, etkinlik vb. protesto içermeyen çalışmalarının tanıtımı)
- Duyurma (Hedef kitleye harekete geçirme amaçlı destek ve yardım çağrısı, özel mesajlar, kutlama ve teşekkür mesajları) (Morozov, 2007)
- Tweet içeriğinde öne çıkan konular
- Diğer (Hiçbir kategoriye dâhil edilemeyen ekolojiyle ilgili içerik).
- Ağlaşma (Kavada, 2005)
 - Ağda yer alan aktörler: Ekoloji Birliği üyeleri, diğer çevreci oluşumlar, politik aktörler, yerel yönetimler, medya, avukatlar, uzmanlar ve ünlüler ile STK/aktivist gruplar, diğer

Kodlama işlemi makalenin yazarları tarafından elle gerçekleştirilmiştir. Bu dört kodlayıcı arası tutarlılığın ve kodlama güvenilirliğinin sağlanabilmesi için, Merten’in formülü doğrultusunda (Akkor Gül, 2005, p. 32) ilk olarak her bir araştırmacı tarafından veri setinin belirli bir kısmına ayrı ayrı ön kodlama çalışmaları yapılmıştır. Aynı veri setine yönelik yapılmış bu ön çalışmalar tüm araştırmacılar tarafından değerlendirilerek, kodlamada ortaya çıkan benzerlikler ve farklılıklar tespit edilmiştir. Bu karşılaştırma sonrasında ortak bir kodlama sistemi oluşturulmuş ve kodlama işlemi bu sistem dâhilinde gerçekleştirilmiştir. Kodlamanın geçerliliği sağlamak ve hataları en aza indirmek için ise, kategorilerin kesin sınırlarla belirlenmesine çalışılmış ve herhangi bir kategoriye dâhil edilemeyecek içeriklerin tespit edildiği durumları kodlamak üzere, kategoriler kapsamına “diğer” değişkeni de dâhil edilmiştir (Alver, 2011, p. 300). Buna göre çalışma genelinde kodlayıcılar arasında %90 düzeyinde bir tutarlılık sağlanabildiği görülmüştür. Bu uygulamalara rağmen kategorilendirilmesinde kararsızlık yaşanan içeriklerde ise, araştırmacılar arasındaki kodlama farklarını en az düzeye indirebilmek ve ortak bir anlayışa ulaşmak için araştırmacılar kodlar üzerinde birlikte çalışmışlardır. Araştırmacılar arasında oluşturulan bu uzlaşılar, aynı zamanda çalışma bulgularının başkaları açısından da kabul edilmesini sağlayacak ve iç güvenilirliğini arttıracak tedbirler olarak kabul edilmektedir (Yıldırım & Şimşek, 2013, pp. 265, 297).

Araştırma kapsamında, Türkiye’deki ekolojik örgütlerin Twitter etkinlikleri incelenerek şu sorulara yanıt aranmıştır: a) Ekolojik örgütler Twitter’ı hangi amaçlarla kullanmaktadır? b) Öne çıkan ekolojik sorun ve konular nelerdir? c) Paylaşılan içeriklerin kaynakları ve sıklıkla retweet edilen hesaplar kimlerdir? d) Ekoloji ağında öne çıkan aktörler kimlerdir?

Hesaplardan atılan özgün Tweetler üzerinden yürütülen içerik analizi, Twitter'da ekoloji tartışmalarında aktif olan aktörleri, Twitter'ı kullanım amaçlarını ve öne çıkan konuları tespit etmeye kullanılmıştır. Karşılıklı takipleşme, ve retweet edilen tweetler üzerinden yürütülen sosyal ağ analizinden ise, ekoloji ağında bulunan aktörler ve bunlar arasındaki ilişkileri ortaya koymak üzere yararlanılmıştır. Sosyal ağ analizi, hem ağda bulunan aktörlerin sayısı, birbirleriyle bağlantılı alt grupların sayısı ve ağdaki yoğunlaşmalar gibi ağ düzeyindeki ölçümlenmeleri; hem de kimlerle iletişim kurdukları ve bağlantısız ögeler arasında köprü olma durumu gibi aktörler düzeyindeki ölçümlenmeleri içermektedir (Calvet-Mir, Maestre-Andrés, Molina & van den Bergh, 2015). Ağ analizi ayrıca, ağda merkezde ve çevrede bulunan aktörlere dair de bir çıkarım yapmamızı sağlamaktadır (Borgatti & Everett, 2000). Bunun için incelenen hesapların kendi aralarındaki takipleşme ve genel retweet etkinlikleri incelenerek hem ekoloji ağındaki alt gruplar/ kümeler hem de bu ağdaki farklı aktörlerle ilgili merkezilik (Sun, DeLuca, & Seegert, 2017) ölçümleri yapılmıştır. Retweet yapılan mesajların ayrıntılı incelenmesi yoluyla, bu ölçümlenmeler Ekoloji Birliği'nin dışında olup, ekoloji gündemine katılım gösteren diğer aktörlere de genişletilerek Türkiye'de ekolojik problemler çevresinde oluşan ağın genel yapısı da ortaya konmaya çalışılmıştır.

BULGULAR

Mesaj Türü ve İçerik Unsurları

Ekolojik örgütler arasında en yoğun içerik paylaşan 1657 tweetle Kuzey Ormanları Savunması'dır. @kuzeyormanlari hesabının paylaşımlarının 673'ü özgün tweetlerden oluşmaktadır. 972 paylaşım retweet, 12 paylaşım ise açıklama eklenmiş retweettir. Hesabın retweet mesajlarının büyük oranda kendisinin önceki tarihlerdeki özgün paylaşımları olması dikkat çekicidir.

@kuzeyormanlari hesabını, 568 tweetle Eskişehir Ekoloji Birliği Girişimi'nin hesabı @ekolojibirligi, 424 paylaşım ile Kaz Dağı Doğal ve Kültürel Varlıkları Koruma Derneği'nin hesabı @kazdagikoruma takip etmektedir. @kuzeyormanlari'ndan sonra en çok tweet atan @ekolojibirligi'nin 568 paylaşımının 538'i; @kazdagikoruma'nın 424 paylaşımının da 266'sı retweetlerden oluşmaktadır. @kazdagikoruma 158'i özgün tweet paylaşmışken, sadece 30 tweetle @ekolojibirligi'nin özgün içerik üretimi oldukça sınırlıdır.

Benzer bir durum incelenen diğer hesaplar için de geçerlidir. Karadeniz İsyandır Platformu’nun (@karadenizisyan), Don Kışot Bisiklet Kolektifi’nin (@donkisotcycling), Munzur Koruma Kurulu’nun (@MunzurKoruma), Yeşil Artvin Derneği’nin (@yesilartvinder), Ege Çevre ve Kültür Platformu’nun (@_EGECEP_) hesaplarında da ağırlık retweet türündeyken, retweetlenen mesajların da genellikle herhangi bir açıklama veya yorum eklenmeden doğrudan paylaşıldığı görülmektedir.

İncelenen diğer hesaplara göre düşük bir Twitter aktivitesi olduğu görülen Kuşadası Çevre Platformu (@dtr352518887213⁶) ise toplam 70 paylaşımının 55’inin özgün olması nedeniyle diğer hesaplardan ayrılmaktadır. @kusadasicevre ile birlikte Doğanın Çocukları @DogannCocuklari ve Muğla Çevre Platformu (@muglacep) de en az ileti paylaşan hesaplardır. @DogannCocuklari 28 özgüne karşı 25 retweet; @muglacep ise sadece 5 özgün tweet paylaşmıştır.

Mesajlarda yer verilen içerik unsurları; kişi etiketleme, konu etiketi ve bağlantılar dikkate alınarak yapılan değerlendirmede, hesapların bunlardan faydalanma oranlarının Twitter’daki etkinliklerinin yoğunluğuyla doğrudan bir bağlantısı olmadığı tespit edilmiştir. Örneğin incelenen dönemde sadece 5 paylaşım ile en az aktif hesap olduğu görülen @muglacep mesajlarının hepsinde bağlantı, %20’sinde de kişi etiketleme ve konu etiketi kullanarak üst sıralarda yer almıştır. Tam tersi bir örnek olarak, toplam mesaj sayısında ikinci sırada yer alan @ekolojibirligi’nin ise kişi etiketleme oranı %3,2’de, konu etiketi oranı ise ancak binde 4’te kalmıştır. Ancak paylaşımlarında en fazla sayıda konu etiketi kullanan hesaplar da yine mesaj yoğunluğu olarak ilk beş sırada yer alan @kazdagikoruma (%30), karadenizisyan (%19) ve @kuzeyormanlari olmuştur. Benzer şekilde kişi etiketlemeye de en çok başvuran hesaplar -%20’lik @muglacep’ten sonra- %13’le @kuzeyormanlari ve %10’la @kazdagikoruma olarak öne çıkmıştır. Ancak bağlantılar söz konusu olduğunda sıralamanın farklılaştığı görülmektedir. @kusadasicevre’nin kişi etiketleme ve konu etiketi kullanımı diğer hesaplardan daha düşük düzeyde gerçekleşmişse de @muglacep’ten sonra en çok bağlantı paylaşan ikinci hesap olmuştur. Bunları @DogannCocuklari (%21) izlemektedir.

@kazdagikoruma hesabından yapılan paylaşımlarda #kazdağihepimizin ve #kazdağlarındaRESehayır etiketlerinden en az birinin yer aldığı görülmektedir. Zaten hesap 24 Ekim tarihinde bu etiketlerin aktif kullanıldığı bir çevrimiçi kampanya da yürütmüştür. @karadenizisyan’ın en sık #Artvin, #Carettepe, #Cerattepebuluşması ve

#YeşilYol; @kuzeyormanlari'nin ise #kuzeyormanları ve #hambachormanları etiketleriyle paylaşım yaptığı görülmektedir.

@kusadasicevre bağlantı paylaştığı 22 mesajın büyük kısmında medyadan, özellikle yerel mecralardan faydalanmıştır. Benzer şekilde @DogannCocuklari da 10 bağlantı paylaşımının 9'unda medyaya özellikle gazetekarınca sitesine yönlendirmiştir. Twitter'ı destek çağrısı için daha yoğun kullanan @muglacep ise mesajlarının çoğunluğunda change.org'a yönlendirme yapmıştır. Paylaşılan bağlantılar açısından sayısal olarak olmasa da davranış biçimi olarak dikkat çeken bir diğer bulgu da @kuzeyormanlari ile birlikte @_EGECEP_ ve @karadenizisyan hesaplarının bağlantı içeren tweelerinin büyük bölümünün haber kaynağının yine kendi web siteleri olmasıdır.

Mesajın İçeriği

İncelenen hesaplar tarafından paylaşılan özgün tweetlerin içeriğine ilişkin bir değerlendirme yapıldığında (Tablo 1), toplam paylaşımların %56'sının örgütlerin faaliyet alanlarıyla ilgili bilgilendirici içerik üretimine yönelik olduğu; faaliyet, toplantı ve organizasyon tanıtım paylaşımlarının toplam tweetlerin %14'ünü; destek, yardım ve katılım sağlamak için yapılan duyuru paylaşımlarının ise toplamın %12'sini oluşturduğu görülmektedir. Yapılmış veya yapılmakta olan eylem, bildiri ve protestolara ilişkin paylaşımların payı %8, kutlama veya teşekkür gibi özel mesajların payı ise %4'tür. Paylaşımlarda en az yer verilen içerik ise %1'lik oranla gerçekleştirilen istatistik paylaşımlarına aittir. Belirlenen başlıklar dışında yapılan paylaşımlar ise "Diğer" başlığı altında toplanmış olup bu kategoride yapılan paylaşımların oranının %5 olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgulardan hareketle ekoloji alanında mesajların sırasıyla bilgilendirme (%56), tanıtım (%23) ve duyurma (%21) işlevlerini yerine getirdiği görülmektedir.

Hesapların mesaj içerikleri tek tek incelendiğinde @kuzeyormanlari'nin 673 özgün tweetinin 442'sinin bilgilendirici içerik sunduğu, 87'sinin çağrı içerdiği, 51'inin faaliyet tanıtımına, 43'ünün de protesto eylemlerine ilişkin olduğu görülmektedir. @kuzeyormanlari hesabının paylaşımlarında öne çıkan konular incelendiğinde, sadece Kuzey Ormanlarına yönelik paylaşımların yapılmadığı tespit edilmiştir. Paylaşımlar ağırlıklı ormanların yok olması, hafriyat kamyonu problemi, mimari restorasyon, 3. Havalimanı inşaatı, enerji yatırımları (termik,

nükleer, hes ve kömür), taşocağı, siyanürle altın arama, Çorlu tren kazası, Osmangazi Köprüsü, Rusya Türk Akımı projesi gibi hem çevre hem de gündemle ilişkili ulusal konulara dair haber niteliğinde paylaşımlardır. Bununla birlikte Almanya Hambach Ormanları mücadelesi gibi küresel çevre sorunlarıyla ilgili de bilgilendirici ve tepkili paylaşımlar yapılmıştır.

@kazdagikoruma’nın paylaşımlarının da ağırlıklı faaliyet alanıyla ilgili bilgilendirici içerik üretimine (98 tweet) yönelik olduğu görülmektedir. Bu işlevi sırasıyla faaliyet tanıtım (11 tweet), protesto eylemleri (8 tweet) ve destek çağrısı (7 tweet) içeren mesajlar izlemektedir.

Diğer hesaplardan farklı olarak @donkisotcycling ve @karadenizisyan hesaplarının paylaşımlarında öncelikle faaliyet tanıtımına (sırasıyla 25 ve 26 tweet), ikinci olarak faaliyet alanıyla ilgili bilgilendirici içerik üretimine (sırasıyla 18 ve 16 tweet) yöneldiği görülmektedir. @donkisotcycling, çoğunlukla bisiklet yolu, bisiklet kazası, bisikleti tercih etmenin avantajları hakkında içerik paylaşmıştır. Bunun dışında kendi etkinliklerini, bisikletle yapacakları gezileri ve Ekoloji Birliği toplantılarını da duyuran paylaşımlar yapmıştır.

Son iki hesaba benzer şekilde en çok faaliyet tanıtma mesajlarına (14 tweet) yer veren @yesilartvinder, ikinci sırada katılım çağrısı (9 tweet) ve üçüncü sırada bilgilendirme (8 tweet) amaçlı paylaşımlar yapmıştır.

@ekolojibirligi hesabının paylaşımlarında çoğunlukla bilgilendirme ve tanıtım amaçlarını taşıdığı görülmektedir. Mesajlarda paylaşılan konular arasında Kazdağları’ndaki termik ve Burhanlı’daki biyokütle santralleri, bu yatırımlara yönelik tepkiler ile Birlik’in toplantı ve ziyaretleri yer almaktadır. @DogannCocuklari hesabından yapılan paylaşımlar çoğunlukla Dersim’de gerçekleşen yangın, Kazdağları’na yapılacak termik santral projesi, Kültürpark, faytonlar kullanılmasın kampanyası, Ekoloji Birliği toplantılarının duyurumu gibi bir çeşitlilik göstermektedir. @_EGECEP_ paylaşımlarında ise piknik organizasyonu, enerji çalıştay, protesto eylemleri, Kültürpark’a sahip çıkma (destek, yardım, katılım, ikna) ön plana çıkan konular arasındadır. @MunzurKoruma hesabının paylaşımlarında öne çıkan konu Tunceli Örtü Altı yangınlarıyken; hesabın tweetlerinde siyasi gündeme ve aktivistler hakkındaki gözaltı/ tutuklama kararları gibi hukuki süreçlere de değindiği görülmektedir.

@muglacep hesabı incelenen dönemde retweet özelliğinden yararlanmazken, sadece beş özgün paylaşım yaptığı görülmektedir. Bunlardan biri toplantı/ panel daveti, diğer dördü ise Kıyı Kanunu'yla ilgili imza kampanyasına katılım çağrısı içermektedir. Çok sınırlı sayıda paylaşım yapmış olsa da @muglacep'in Twitter'dan takipçilerini harekete geçirmek ve katılım sağlamak üzere faydalanma eğiliminde olduğu anlaşılmaktadır.

Kullanım etkinliği açısından diğer hesaplardan farklılaşan, incelenen sürede tek çevrimiçi eylemi hayata geçiren @kazdagikoruma hesabı olmuştur. 24 Ekim'de #kazdağlarındaRESehayır veya #kazdağıhepimizin konu etiketleriyle 235 tweet atan hesap (toplam tweetlerinin yaklaşık yarısı) bunların çoğunda da sadece slogan içeren görseller paylaşmıştır.

Mesajın Aldığı Tepkiler/Etkileşim Durumu

Kiousis (2001) tarafından iletişim teknolojisi yoluyla katılımcıların birebir ve zamansız iletişim kurabileceği ortamı yaratmak olarak açıklanan etkileşim kavramına karşılık gelen eylemler Twitter'da, başka kullanıcıları etiketleyerek mesaj göndermek, kendilerine yönelik paylaşımları veya soruları yanıtlamak, başka hesapların paylaşımlarını kendi takipçileriyle paylaşmak ile örneklendirilebilir (Littau & Jahng, 2016). Bu doğrultuda seçilen 11 hesabın paylaşımları araştırmanın bu bölümünde; etkileşimli olmayan (kişi etiketleme, bağlantı, konu etiketi içermeyen), bağlantısız ve etkileşimsiz (konu etiketi ve bağlantı içeren ancak başka kullanıcı adı içermeyen) ve retweet, kişi etiketleme ve yanıt (reply) içeren etkileşimli tweetler olarak gruplandırılmıştır. Bu gruplamadan hareketle hesaplar etkileşim kuranlar ve kurmayanlar şeklinde sınıflandırılmıştır. Bu doğrultuda, takipçileriyle ve diğer Twitter kullanıcılarıyla etkileşim kurabilen hesapların @ekolojibirliği, @donkisotcycling, @kuzeyormanlari ve @karadenizisyan olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Seçilen hesapların Twitter aracılığıyla etkileşimli iletişim kurma durumlarını değerlendirmek için, her bir hesaptan yapılan paylaşımların retweet edilme ve yorum alma sayıları incelenmiştir. Paylaşım sayısı yüksek olan hesapların, daha aktif kullanıcılar olmasına paralel olarak, paylaşımlarının da takipçileri tarafından daha yoğun bir biçimde retweet edildiği tespit edilmiştir. Buna göre paylaşımları toplamda en çok retweet edilen hesaplar @kuzeyormanlari (279.539 kez) ve @ekolojibirliği (254.856 kez) olmuştur. Bunun yanında yaklaşık 1000 takipçisi olan @

MunzurKoruma’nın incelenen dönemde yalnızca 160 tweet atmasına rağmen 38.543 kez retweet edilmesi bu hesabın kendi takipçi grubu dışıyla da yoğun biçimde etkileşim şansı bulduğu şeklinde yorumlanabilir. Retweet durumuyla benzer şekilde paylaşımların yorum alma sayısına bakıldığında da öne çıkan hesapların @ekolojibirliği, @donkisotcycling ve @kuzeyormanlari olduğu görülmüştür. Örgütlerin diğer sosyal medya platformlarındaki varlıkları incelendiğinde, her üçünün de Facebook da kullanıyor olmalarına rağmen, en yüksek takipçi sayılarının Twitter’da olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca @ekolojibirliği hariç diğer ikisi en fazla sayıda paylaşımı da zaten bu mecradan yapmışlardır. Mesajlarını daha ziyade Facebook üzerinden paylaşıyor olduğu görülse de paylaşımları en çok yorum alan hesap olarak @ekolojibirliği hesabı öne çıkmıştır. @ekolojibirliği tarafından atılan toplam 568 tweet, 9.060 yorum almıştır. Yorum alma durumuna göre ikinci sırada ise paylaştığı 216 tweetle 1.565 yorum alan @donkisotcycling gelmektedir. 657 tweetle en çok paylaşımında bulunan ve 59 bin kişiyle en çok takipçisi olan @kuzeyormanlari’nin attığı tweetlerin sadece 1.511 yorum alması dikkat çekmektedir. Ayrıca aktif hesaplar arasında yer alan @karadenizisyan’ın da 212 paylaşımına toplam 1034 yorum yapılmıştır. 30 binin üzerinde takipçisi olan hesabın etkileşim oranı da @kuzeyormanlari gibi oldukça düşüktür. Paylaşımları ağdaki diğer üyeler tarafından sık retweet edilen bir diğer hesap ise @_EGECEP_’tir, Facebook hesabında daha fazla takipçisi bulunan hesabın buna rağmen paylaşımlarını Twitter’dan yapıyor olması ve ağda merkezi bir konumda bulunması dikkat çekmektedir.

Hesapların etkileşimli olanaklardan faydalanma eğilimleri değerlendirilirken kişi etiketleme kullanımı da özellikle dikkate alınmıştır. @kuzeyormanlari hesabından yapılan paylaşımlarda 214 kez kişi etiketlemiştir. Başka kullanıcılardan bahsedilmesi olarak ifade edebileceğimiz kişi etiketleme özelliğine ağırlıklı olarak haber kaynağını etiketlemek amacıyla başvurulduğu anlaşılmıştır. Sınırlı sayıda tweette ise belediye, hükümet vb. resmi yetkililere faaliyetleriyle ilgili tepkide bulunmak, bunları eleştirmek veya şikâyet etmek amaçlarıyla; ayrıca haber paylaşımı işlevine başvuru tweetlerde haber kaynağını etiketlemek için kullanılmıştır. Ancak yukarıda bahsedilen yorum ve retweet istatistikleriyle birlikte değerlendirildiğinde, sayılan hesapların etkileşimli iletişim girişiminin geri dönüşünün düşük olduğu söylenebilecektir.

@kusadasicevre’nin kişi etiketleme kullanımı diğer hesaplardan daha düşük düzeyde gerçekleşmişse de bağlantı paylaşımının en fazla yapıldığı hesaplar içerisinde yer almaktadır. @DogannCocuklari ve @MunzurKoruma hesaplarının incelenen dönemde hiç

kişi etiketlemedikleri ancak konu etiketi kullanarak belirli konularda oluşan tartışmalara katılma eğilimi gösterdikleri görülmüştür. Bu nedenle bu hesapların, takipçileriyle ve Twitter kullanıcılarıyla bağlantısız ve etkileşimsiz iletişim kurduğu anlaşılmıştır.

Ağda Öne Çıkan Aktörler

Birlik içi ağda öne çıkan aktörleri tespit etmek için öncelikle Birlik üyelerinin karşılıklı takipleşme durumları üzerinden bir harita yapılmıştır (Şekil 1). Bu haritada her bir hesaba yönelen ve ondan çıkan ilişkiler (takip etme ve takip edilme sayıları) üzerinden ağırlıklandırılmış, bu ilişkiler açısından en baskın olan hesaplar haritada büyüklükleriyle oranlı olarak gösterilmiştir. Şekilde ayrıca her bir hesabın birbirleriyle bağlantısı olmayan diğer hesaplar arasında köprü olma dereceleri de görülmektedir. Buna göre @karadenizisyan, @_EGECEP_, @ekolojibirliğı, @yesilartvinder ve @DogannCocuklari takipleşme açısından ağda en çok öne çıkan üyelerdir. @karadenizisyan ayrıca en yüksek köprü olma derecesine de sahiptir.

Ekoloji hareketi ağının genel haritası çıkarılırken ise incelenen hesapların retweet ettikleri diğer kişiler veya kurumsal yapılar da dikkate alınmıştır. Ekoloji gündemine yön veren aktörlerin tespit edilmesini amaçlayan ağ haritası çalışmasında Ekoloji Birliği üyeleri, diğer çevreci oluşumlar, politik aktörler, yerel yönetimler, medya, avukatlar, uzmanlar ve ünlüler ile STK/ aktivist gruplar incelemeye alınmıştır. Görsel karmaşanın önüne geçebilmek üzere, haritalama çalışması ağda anlamlı bir varlık gösteren aktörlerle sınırlandırılmış, her bir grup için ortalama retweet edilme sayıları hesaplanarak yalnızca birden fazla hesap tarafından en az kategori ortalaması kadar retweet edilmiş hesaplar ağ haritasına dâhil edilmiştir (Şekil 2).

Ekoloji Birliği üyeleri arasında @kuzeyormanlari 641 kez retweet edilerek belirgin biçimde öne çıkmaktadır. Ancak bu retweetlerin 379'u da hesabın kendi kendini retweetleridir. @kuzeyormanlari'ni @karadenizisyan ve @ekolojibirliğı izlemektedir.

Diğer çevreci oluşumlar hesaplarının retweet edilme ortalaması 6 keredir, ağ haritasına sadece en az altı kere retweet edilmiş hesaplar katılmıştır. Buna göre tweetleri en çok paylaşılan çevreci örgütler Alakırın Sesi (56 retweet), Adalar Savunması (41 retweet) ve 350 Ankara (29 retweet) isimli hesaplar olmuştur. Diğer çevreci örgütlerden en çok retweet yapan hesaplar @kuzeyormanlari, @kazdagikoruma iken, @kusadasicevre ve @MunzurKoruma ise hiç retweet yapmamıştır.

Medya başlığında web siteleri, gazeteler, haber portalları, TV kanalları vb. kurumsal hesapların yanı sıra, gazetecilerin kişisel hesapları da sınıflandırılmıştır. Bu şekilde 113 hesabın incelenen hesaplar tarafından retweet edildiği saptanmıştır. Medya hesaplarının retweet edilme ortalaması 5 keredir, ağ haritasına en az beş kere retweet edilmiş hesaplar katılmıştır. Buna göre tweetleri en çok paylaşılan medya hesaplarının Çepeçevre Yaşam Programı Yapımcısı/ gazeteci Özer Akdemir (238 retweet), Atlas Dergisi eski Genel Yayın Yönetmeni Özcan Yüksek (38 retweet), Ekonomi ve Ekoloji haberleri yapan gazeteci Pelin Cengiz (27 retweet), yeryuzupostasi.org (20 retweet) ve yesilgazete.org (18 retweet) internet haber portalları, Açık Radyo’da Utku Zırığ’ın sunduğu Yeşil Bülten programı (17 retweet), Birgün Gazetesi (15 retweet) ile Artı Gerçek yazarı Rifat Doğan (15 retweet)’a ait oldukları görülmektedir. Özer Akdemir ile Pelin Cengiz ayrıca en fazla sayıda hesap tarafından da RT edilen kişilerdir. Medyadan en çeşitli kaynağı retweet eden hesaplar @kuzeyormanlari, @kazdagikoruma ve @karadenizisyan olurken; @DogannCocuklari, @_EGEÇEP_ ve @kusadasicevre’nin medyadan alıntı yapma oranları ise çok sınırlıdır.

Politik aktörler kategorisine siyasetçiler, devlet kurumları ve yerel yönetimlerin hesapları dâhil edilmiştir. Bunların retweet edilme ortalaması 2 keredir, ağ haritasına sadece en az iki kere retweet edilmiş hesaplar katılmıştır. Buna göre sadece Özgürlük ve Dayanışma Partisi Başkanlar Kurulu üyesi Alper Taş, @karadenizisyan ve @MunzurKoruma tarafından, Bergama Belediyesi’nin kurumsal hesabı da @_EGEÇEP_, @kusadasicevre ve @kuzeyormanlari tarafından retweet edilerek haritada yer almıştır. Ağ haritasına dâhil edilmemiş olsalar da politik aktörlerin dağılımına bakıldığında muhalefet partilerinden Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) ve Halkların Depokratik Partisi (HDP) milletvekili ve yöneticilerinin görüşlerinin sıklıkla paylaşıldığı, hükümete yakın aktörlerin ise görünmez olduğu söylenebilir.

Uzmanlar kategorisinde; Enerji analisti Özgür Gürbüz (@ozzgurbuz), İklim ve Enerji Uzmanı Önder Algedik (@onderalg) ve Avukat Ali Arif Cangı (@ARIFCANGI); çevreci oluşumlar dışındaki sivil toplum örgütlenmelerinden ise Halkın Mühendisleri Mimarları Şehir Plancıları - Politeknik (@PoliteknikBilgi) ile hayvan, mekân, adalet konularındaki aktivist örgütlenme @dortayaklisehir öne çıkmaktadır.

Ağdaki tüm aktörlerin kategorilere ayrılmaksızın merkezilik durumlarına bakıldığında ise, birbirleriyle bağlantısı olmayan diğer hesaplar arasında köprü olma derecesi belirgin biçimde en yüksek olan @kuzeyormanlari’nin ağdaki başat aktör olduğu

söylenebilecektir. Çatı örgüt olarak ağda baskın olması beklenebilecek @ekolojibirligi ise @kuzeyormanlari'nin yaklaşık ¼'ü oranındaki köprü olma derecesiyle ağda ancak ikinci sırada ve @kazdagikoruma ile çok benzer bir merkeziliğe sahip görünmektedir.

Etkinliklerin Zaman İçindeki Değişimi

Seçilen hesaplar tarafından, belirlenen tarih aralığında gönderilen özgün tweet ve retweet dağılımı zaman serisi şeklinde incelendiği zaman (Şekil 3) özellikle 27-28 Eylül ve 24 Ekim 2018 tarihlerinde paylaşımlarda yüksek bir artış olduğu görülmektedir.

27-28 Eylül 2018 tarihlerinde sadece altı hesaptan atılan toplam tweet sayısı 175'tir. @kuzeyormanlari (61 tweet), @ekolojibirligi (12 tweet), @kazdagikoruma (86 tweet), @karadenizisyan (7 tweet), @yesilartvinder (6 tweet), @EGECEP_ (2 tweet) ve @DoganCocuklari (1 tweet) paylaşımında bulunmuştur. @karadenizisyan'ın tweetlerinin 5'i, @yesilartvinder hesabından paylaşılan 6 tweetin tamamı, @kuzeyormanlari'nin tweetlerinin 3'ü Cerattepe'de işletme izin alanının 22 hektardan 240 hektara çıkarılması kararının iptali için açılan davanın duruşmasına ilişkin gönderilmiş tweetlerden oluşmaktadır. Ancak kalan tweetlerin konuları çeşitlilik göstermektedir, dolayısıyla 27-28 Eylül 2018 tarihlerindeki artışı belirgin bir olayın tetiklemediği anlaşılmıştır.

Tweet paylaşımlarının en yüksek seviyeye ulaştığı tarih ise 24 Ekim 2018'dir (277 tweet). Bu tarihte yalnızca @kazdagikoruma çevrimiçi kampanyası dâhilinde 226 tweet paylaşmıştır. Dolayısıyla artışın sebebinin bu dijital eylem olduğu görülmektedir. Paylaşım içeriklerine bakıldığında kampanya kapsamında slogan olarak da kullanılan "Önce Enerji Verimliliği; Güneş Bize Yeter; Yarasalar Zeytin Sineği Yer, Yarasa Yok Olursa Sinekler Zeytini Yer. O Zaman İnsan Ne Yer?; Havama, Suyuma, Dağıma Dokunmal; Canımı Veririm Dağımı Vermem!; #Kazdağıhepimizin; #Kazdağlarındaresehayır" gibi içerikler dikkat çekmektedir. Ancak tweet paylaşımlarına ilişkin oluşturulan zaman serisinde öne çıkan bu tarih için tweet paylaşımının artmasına neden olan özel bir olay veya gündem konusu olmadığı gözlemlenmiştir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Teknolojinin geliştiği ve insanın doğa karşısında egemen bir konuma yükseldiği modern toplumda, bireylerin çevre sorunlarıyla kendi gelecekleri arasında yakın bir ilişki olduğunu fark etmeleri, yapılaşma ve yatırım faaliyetleriyle çevreyi katlederek

aslında geleceklerini katlettiklerinin bilincine varmaları, bireysel kaygılarının toplumsal kaygılara dönüşmesine neden olmuş ve bu kaygılar da ekoloji hareketlerinin ortaya çıkmasını tetiklemiştir. Ağ toplumunda dünyanın çok farklı bölgelerindeki ekoloji hareketleri de, teknolojinin kendilerine sunduğu olanaklardan faydalanarak ağlaşma ve dayanışarak etki alanlarını genişletme arayışına girmiştir. Bu bağlamda ekoloji hareketlerinin yeni iletişim teknolojilerinden ve özellikle sosyal medyadan nasıl faydalanabilecekleri sorusu uluslararası düzeyde pek çok çalışmaya kaynak teşkil etmiştir.

Bu çalışmada da, herhangi özel bir olayın gerçekleşmediği dönemlerde Türkiye ekoloji hareketinin sosyal medya üzerinden ağlaşma ve etkileşim faaliyetlerinin nasıl gerçekleştiği sorusuna cevap aranmıştır. Bu doğrultuda 2018 yılında kurularak, farklı ekoloji hareketlerinin daha örgütlü ve organize bir nitelik kazanmasını sağlayan Ekoloji Birliği hesabı ile birlikte, birlik üyesi olup Twitter’da aktif faaliyet gösteren 10 ekolojik örgütün hesaplarının, 1 Ağustos-31 Ekim 2018 tarihleri arasındaki faaliyetleri içerik analizi tekniğiyle mesaj türü, içeriği ve kullanım amaçları açısından incelenmiştir. Ayrıca ekolojik örgütlerin takipçileme ve retweet gibi etkileşimli kullanım pratiklerine dayanılarak Türkiye ekoloji hareketinin ağ haritası çıkartılmış, örneklem dışında olup Türkiye ekoloji gündeminde öne çıkan konu ve aktörler de tespit edilmiştir.

Paylaşılan mesaj türüne yönelik içerik analizi sonucunda, ekoloji örgütlerinin sosyal ağ kullanımında özgün tweetlerin yani özellikle bu mecraya yönelik üretilen içeriklerin çok sınırlı kaldığı anlaşılmıştır. Ağda gözlemlenen genel eğilim retweet yapmak iken, retweetler de genellikle herhangi bir açıklama veya yorum eklenmeksizin doğrudan paylaşılmıştır. Özellikle Kuzey Ormanları Savunması hesabı başta olmak üzere bazı hesaplar, kendi web siteleri gibi bazı başka mecralar için ürettikleri içerikleri retweet vasıtasıyla Twitter gündemine de taşımaktadır. Bu bulgu, Algül’ün (2014, p. 148) Kuzey Ormanları Savunması’nın web sitesinde paylaştığı, bir kısmı kendi üretimi, bir kısmı da internetten toplanan içerikler olan kent ve ekoloji haberlerinin tümünü Twitter hesabında da paylaşıyor olduğu bulgusuyla da örtüşmektedir. Bu doğrultuda örgütlerin Twitter yoluyla alternatif bir gündem yaratmaktan çok, egemen gündemi takip ettikleri söylenebilir.

Adem (2016), Türkiye’deki ekolojik hareketlerin 1980’lerin ikinci yarısından sonra çalışma yöntemi olarak konu bazlı aktivizme yöneldiklerini belirtir. Mesajların içeriğinden hareketle yapılan analiz bu savı olumlu niteliktedir. İncelenen hesapların

Twitter'ın temel kullanım işlevinin kendi konularına odaklı faaliyet alanlarıyla ilgili bilgilendirici içerik üretmek (%56) olduğu tespit edilmiştir. Bunu etkinliklerle ilgili tanıtıcı paylaşımlar, eylem ve faaliyetlere destek çağrısı yapılan paylaşımlar ve eylemlerle ilgili paylaşımlar izlemektedir. İncelenen örgütlerin sosyal ağı kullanma sıklıklarındaki farklılıklara rağmen, Twitter'ı kullanım stratejilerinin özellikle ekolojik meselelere duyarlı takipçileri hem ekolojik gündem hem de örgütün etkinlikleri ile faaliyet alanındaki gelişmelerden haberdar etmek yönünde benzerlik gösterdiği anlaşılmıştır. Bununla birlikte Türkiye ekoloji ağında Twitter'ın kitleleri harekete geçirici bir araç olarak ve etkileşimli biçimde kullanımının sınırlı kaldığını söylemek mümkün gözükmemektedir. Ana akımda fazlaca yer bulamadığı için, alternatif bir kamusal alan olarak Twitter'a yöneleceği varsayılan ekoloji hareketinin bu sınırlı etkinliği dikkat çekicidir. Ancak bu durumu Türkiye'nin genel hukuki ve siyasi ortamından ayrı değerlendirmemek gerekir. 15 Temmuz darbe girişimi sonrası yürürlüğe konan ve 2018 yazında kaldırılan olağanüstü hal uygulaması, zaten ekoloji hareketinin bir durgunluk dönemi yaşamasına neden olduğunu, bizzat mücadelenin içindekiler ifade etmektedir ("OHAL ekolojik mücadeleyi..."; 2017). Buna ilaveten İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkındaki 5651 sayılı kanunun, ifade özgürlüğü üzerinde baskılayıcı bir tedbir olarak işletilmesi ve bu mecradan yapılmış paylaşımların suç unsuru olarak değerlendirilmesi eğilimi, bu alternatif kamusal alanın önündeki en büyük engellerden biridir ve bu durumu takipçilerin etkileşimden kaçınmasında bir etken olarak değerlendirilmek mümkün gözükmemektedir. Aynı örneklemin diğer mecralardaki kullanımlarını da inceleyen karşılaştırmalı bir çalışma, bu değerlendirmenin sağlamasını yapmayı olanaklı kılacaktır.

Ağdaki genel eğilimin aksine Don Kışot Bisiklet Kolektifi ve Karadeniz İsyandır hesaplarının paylaşımlarında öncelikle faaliyet tanıtımına, ikinci olarak faaliyet alanıyla ilgili bilgilendirici içerik üretimine yöneldiğini de belirtmek gerekir. Bu iki hesaba benzer şekilde en fazla tanıtma mesajlarına yer veren Yeşil Artvin Derneği ise, ikinci sırada katılım çağrısı ve üçüncü sırada bilgilendirme yaparak kullanım stratejileri açısından ağın geri kalanından belirgin biçimde ayrılmaktadır. Kullanımında farklılık gözlenen bir diğer hesap da ağırlıklı olarak takipçilerini harekete geçirmek ve katılım sağlamak üzere paylaşım yapan Muğla Çevre Platformu'dur

Kullanım etkinliği açısından diğer hesaplardan farklılaşan Kazdağı Koruma hesabı da, 24 Ekim 2018'de slogan, konu etiketi ve görsellerden oluşan 253 tweetiyle

incelenen dönemdeki tek dijital aktivizm eylemini gerçekleştirmiştir. Ne var ki, kampanya dâhil inde, hem aynı konu etiketleriyle farklı kullanıcıların yaptığı ve hesap tarafından retweet edilen paylaşımların, hem de hesabın kendi paylaşımlarının etkileşim düzeyi oldukça düşük kalmıştır. Retweet ve beğeni sayıları sınırlıyken, mesajlar yok denecek kadar az cevap/ yorum almıştır. Bu bağlamda, önemli bir etkileşimden bahsetmek mümkün gözükmemektedir. Zaman çizelgesi içinde en çok tweetin paylaşıldığı tarih de 24 Ekim olmuş, bunu 27-28 Eylül tarihleri izlemiştir. Paylaşım sayısının çok yükseldiği iki dönemde de sayısal artışı tetikleyen ekoloji gündemine dair özel bir olay bulunmadığı tespit edilmiştir.

Ağdaki takipleşme ve retweet etkinlikleri üzerinden yapılan ağ haritalama çalışmasında ise, Türkiye ekoloji hareketindeki baskın aktörler tespit edilmiştir. Buna göre Birlik üyelerinden Kuzey Ormanları Savunması, Karadeniz İsyandadır Platformu ve Ekoloji Birliği’nin kendi hesabı ağda merkezi konumda gözükmemektedir. Kuzey Ormanları Savunması 641 retweet edilmesinin 379’unu kendi kendine yapmışsa da, yine de belirgin biçimde önde olması önemlidir. Retweetlerle benzer şekilde hesabın paylaştığı bağlantılarda da referans verdiği temel kaynak kendi web sitesidir.

Ağda öne çıkan diğer aktörlere kategorilerine göre bakıldığında çevreci oluşumlardan Alakırın Sesi, Adalar Savunması ve 350 Ankara; medyadan Özer Akdemir, Özcan Yüksek, Pelin Cengiz ve Rifat Doğan ile yeryuzupostasi.org ve yesilgazete.org haber portalları, Yeşil Bülten radyo programı, Birgün Gazetesi; siyasetçilerden ÖDP Başkanlar Kurulu üyesi Alper Taş, Araştırmacı/ Uzmanlardan Enerji analisti Özgür Gürbüz, İklim ve Enerji Uzmanı Önder Algedik ve Avukat Arif Cangı öne çıkmaktadır. Ayrıca ağ haritasına dâhil edilmemiş olsalar da politik aktörlerin dağılımına bakıldığında muhalefet partilerinden CHP ve HDP’li milletvekili ve parti yöneticilerinin görüşlerinin sıklıkla paylaşıldığı, hükümete yakın aktörlerin ise görünmez olduğu söylenebilir. Ekonomik kriz ortamında istikrarlı ve güçlü ekonomi söylemiyle, sürekli büyüme ve buna bağlı olarak da hayat şartlarında iyileşme mitini halen sürdüren hükümetle, toplumsal değerleri ve yaşam dünyasına dair tahayyülü taban tabana zıt olan bir hareket için bu şaşırtıcı değildir. Mevcut ekonomik sorunlara çözüm üretmeye odaklanmış yönetim, ekoloji hareketin taleplerini görmezden gelirken, hareket de onların sesini kendi çevrelerinde yaymamaktadır. İktidar partisi ve milletvekilleri yalnızca az sayıda tweette, kimi icraatların eleştirilmesi için zikredilmişlerdir. Bu anlamda Munzur Koruma Kurulu ve Kuzey Ormanları Savunması’nın paylaşımları dikkat çekmektedir.

Paylaşım sayısı yüksek olan hesapların, daha aktif kullanıcılar olmalarına paralel olarak, paylaşımlarının da takipçileri tarafından daha yoğun bir biçimde retweet edildiği görülmektedir. Ancak Munzur Koruma Kurulu'nun incelenen dönemde görece düşük sayıda tweet paylaşımına rağmen yüksek sayılabilecek seviyede retweet edilmesi dikkat çekmektedir.

En yoğun içerik paylaşan; kişi etiketleme, konu etiketi ve bağlantı kullanımına en yoğun biçimde başvuran ve en çok retweet edilen hesabın Kuzey Ormanları Savunması olduğu tespitleri ışığında Ekoloji Birliği ağı değerlendirildiğinde, Kuzey Ormanları Savunması'nın ağdaki başat aktör olduğu söylenebilir. Ağlaşma ve dayanışma amacıyla kurulan bir çatı örgüt olarak ağda baskın olması beklenebilecek Ekoloji Birliği'ninse, beklendiği kadar aktif olmadığı ve ağ oluşturmada ön plana çıkmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Konusu ve örnekleme açısından ilk kez yapılan bir çalışma olması nedeniyle literatüre katkı sağlayacak olan bu çalışma, zaman ve tweet sayısı sınırlandırıldığından tespit edilen önemli bulguların tüm ekolojik ağa genellenmesi konusunda sınırlılık yaratmaktadır. Daha uzun zaman dilimlerinde paylaşılan tweetlerin değerlendirilmesi durumunda, hem ağdaki ilişkiler hem de incelenen hesaplar arasındaki farklılıklar ve benzerlikler daha net olarak gösterilebilecektir. Ağda öne çıkan aktörlerin tespitinin sadece takip ve retweetlere dayandırılması da çalışmanın bir diğer sınırlılığı olarak görülmektedir. Her ne kadar incelenen hesapların paylaşımları ağırlıklı olarak retweetlere dayansa da, özgün tweetlerde etiketlenmek veya bağlantıları paylaşılacak yoluyla öne çıkan kişi ve kurumların da belirlenerek ağa dâhil edilmesiyle daha kapsamlı bir haritalama yapılması mümkün olacaktır. Yine de araştırmanın Ekoloji Birliği ve birlik üyesi aktif Twitter kullanıcılarından hareketle Türkiye ekoloji hareketinin sosyal ağına yönelik bulguları, daha sonra yapılacak çalışmalara temel teşkil edecek niteliktedir.

Finansal Destek: Yazarlar bu çalışma için finansal destek almamışlardır.

SON NOTLAR

1. Sosyal medya platformlarının genel kullanımına bakıldığında Instagram’ın daha çok günlük hayat, pazarlama ve tüketim alanlarında görsel odaklı paylaşımlar için tercih edildiği görülmektedir. Facebook ilk kurulan sosyal medya platformu olması dolayısıyla geniş kitlelere ulaşsa da, zamanla genç kullanıcıların ağa olan ilgisi azalmış ve paylaşım ve görüntülenme sayıları düşmüştür (<https://www.marketingturkiye.com.tr/haberler/facebook-mu-yoksa-twitter-mi/>). Ayrıca Facebook’un Türkiye’deki kullanıcı sayısı düşme eğilimindeyken, Twitter’inki yükselmektedir (<https://www.socialbakers.com/resources/reports/turkey/2019/february/>) Twitter özellikle haber alma özelliği ve etkileşim oranının yüksekliğiyle daha çok politik bir alan yaratmaktadır. İnsanlar medyanın tarafsızlığına dair oluşan şüphelerden, ana akımın tek sesli yapısından ötürü alternatif kaynaklara yönelmekte, medyadan edinemedikleri bilgilere Twitter üzerinden ulaşmaya çalışmaktadırlar. Ana akımda genellikle yer bulamayan aktivistler ve aktivist örgütler de bu doğrultuda paylaşımlarını kitleleştirme amacıyla platforma yönelmektedir.
2. Başkasına veya kendinize ait bir tweetin yeniden gönderilmesine denir.
3. Nicel teknikten farklı olarak nitel içerik analizi, araştırmacının araştırdığı konuyu, olduğu gibi ve olabildiğince yansız olarak gözlemesini amaçlamaktadır. Sosyal olayların içinde bulunulan bağlama göre değiştiği ön kabulünden hareketle, benzer grup veya ortamlara dair doğrudan genellemeler yapmak yerine deneyimler ve örneklerden yola çıkarak dolaylı ve analitik genelleme olarak nitelenebilecek aktarımlar (Yıldırım & Şimşek, 2013, p. 303) yapmaktadır. Bu nedenlerle araştırmacının geçerlilik ve güvenilirliğine dair dikkate alınan unsurlar da, nicel araştırmadaki gibi güvenilirliği test etmeye yönelik tekniklere dayanmamaktadır. Bu doğrultuda mevcut çalışmanın güvenilirliğini sağlamak için araştırmacının tüm aşamaları, yöntemi ve araştırmacıların yaklaşımları metinde açık biçimde ortaya konmaya çalışılmıştır. Diğer yandan, verileri en iyi biçimde kapsayacak kategorilerin tespit edilmesi (Graneheim & Lundman, 2004), nitel verilerin sayısallaştırılması yoluyla yapılan yorumların yansızlığının sağlanması, kullanılan görseller (Elo & Kyngas, 2007) yardımıyla ham verinin anlaşılmasının kolaylaştırılması ve ağ haritası ile de elde edilen bulguların karşılıklı teyit edilmesi yollarıyla sonuçların geçerlilik ve güvenilirliğinin artırılması amaçlanmıştır.
4. Şirketler veya kullanıcıların geliştirdiği çeşitli API’ler (uygulama programlama arayüzleri) Twitter’a programa dayalı erişim olanağı suarak, Twitter verilerinin geniş çapta paylaşılması ve işlenebilmesini sağlamaktadır. Tweepy Python programlama dili için geliştirilmiş Twitter API’yi kullanmaya yarayan bir kütüphanedir.
5. Kişiler, kurumlar veya kavramlar arasındaki ilişkilere dair verileri anlamlandırma, analiz etme ve haritalama için kullanılan kolektif bir platformdur.
6. Okuma kolaylığı sağlanması açısından metnin geri kalan kısmında bu hesap @kusadasicevre olarak gösterilmiştir.

KAYNAKLAR

- Adem, Ç. (2016). Non-state actors and environmentalism. In F. Adaman & M. Arsel (Eds.), *Environmentalism in Turkey: Between democracy and development?* (pp. 71–86). New York, USA: Routledge.
- Akkor Gül, A. (2005). A Media Agenda Setting Research: The Mardin Kızıltepe Event. In *3rd International Symposium Communication in the Millennium*, May 11-13, 2005 (No. 1663, p. 29). Andolu Üniversitesi.
- Algül, F. (2014). Yeni Toplumsal Hareketler ve Sosyal Medya: Kuzey Ormanları Savunması Hareketine Yönelik Bir Örnek Olay İncelemesi. *Marmara İletişim Dergisi*, 22, 139-152.
- Alver, F. (2011). Basında Siyasal Liderlerin ve Köşe Yazarlarının Sosyal Haklara İlişkin İletilerinin Analizi. In *Sosyal Haklar Uluslararası Sempozyumu III* (pp. 289-339). Kocaeli, Turkey: Petrol-İş Yayını.
- Ansari, A. (2012). The role of social media in Iran's Green Movement (2009-2012). *Global Media Journal-Australian Edition*, 6, 1–6.
- Atauz, A. (1994, January/February). Çevreci hareketlerin Türkiye'yi sarsmayan on yılı. *Birikim*. Retrieved from <http://www.birikimdergisi.com/birikim-yazi/4939/cevreci-hareketlerin-turkiye-yi-sarsmayan-on-yili#.XDHPclwzZPY>
- Bennett, W. L., & Segerberg, A. (2012). The logic of connective action: digital media and the personalization of contentious politics. *Information, Communication & Society*, 15(5), 739-768. <http://dx.doi.org/10.1080/1369118X.2012.670661>
- Bookchin, M. (2013). *Ekolojik Bir Topluma Doğru*. İstanbul, Turkey: Sümer Yayıncılık.
- Borgatti, S. P., & Everett, M. G. (2000). Models of core/periphery structures. *Social Networks*, 21, 375-395. [http://dx.doi.org/10.1016/S0378-8733\(99\)00019-2](http://dx.doi.org/10.1016/S0378-8733(99)00019-2)
- Bozkurt, Y., & Bayansar, R. (2016). Yeni toplumsal hareketler çerçevesinde çevreci hareket ve gezi parkı olayları. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 14(2), 276-293. <http://dx.doi.org/10.11611/JMER178655>
- Bruns, A., Highfield, T., & Burgess, J. (2013). The Arab spring and social media audiences English and Arabic twitter users and their networks. *American Behavioral Scientist*, 57, 871–898. <http://dx.doi.org/10.1177/0002764213479374>
- Brym, R., Godbout, M., Hoffbauer, A., Menard, G., & Zhang, T. H. (2014). Social media in the 2011 Egyptian uprising. *The British Journal of Sociology*, 65, 266–292.
- Çakır, S. Y. (2017). Sosyal medyada dijital aktivist hareketler üzerine kuramsal bir inceleme. *E-GİFDER*, 5(2), 753-783. <http://dx.doi.org/10.19145/e-gifder.303261>
- Calvet-Mir, L., Maestre-Andrés, S., Molina J. L., & van den Bergh. J. (2015). Participation in protected areas: A social network case study in Catalonia, Spain. *Ecology and Society*, 20(4), 45. <http://dx.doi.org/10.5751/ES-07989-200445>
- Carty, V. (2014). Arab spring in Tunisia and Egypt: The impact of new media on contemporary social movements and challenges for social movement Theory. *International Journal of Contemporary Sociology*, 51, 51-80.

- Castells, M. (2008). *Ağ Toplumunun Yükselisi: Enformasyon Çağı: Ekonomi, Toplum ve Kültür*. (E. Kılıç, Trans.). İstanbul, Turkey: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Castells, M. (2015). *Networks of Outrage and Hope. Social Movements in the Internet Age*. Malden, USA: Polity Press.
- Ceritli, İ. (2001). Çevreci hareketin siyasallaşma süreci. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 25(2), 213-226.
- Çımrın, F. K. (2015). Bergama köylü hareketinin dünü ve bugünü. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(53). Retrieved from: <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/70638>
- Çoban, B. (2014). Sosyal medya d/ evrimi. In B. Çoban (Ed.) *Sosyal medya d/ evrimi* (pp. 9- 21). İstanbul, Turkey: Su Yayınları.
- Conway, B. A., Kenski, K., & Wang, D. (2015). The rise of Twitter in the political campaign: Searching for intermedia agenda-setting effects in the presidential primary. *Journal of Computer- Mediated Communication*, 20, 363-380. <http://dx.doi.org/10.1111/jcc4.12124>
- Diani, M. (1992). The concept of social movements. *The Sociological Review*, 40(1). <http://dx.doi.org/10.1111/j.1467-954X.1992.tb02943.x>
- Diani, M. (1997). Social movements and social capital: A network perspective on movement outcomes. *Mobilization: An International Quarterly*, 2(2), 129-147.
- Doğu, B. (2019). Environment as Politics: Framing the Cerattepe Protest in Twitter. *Environmental Communication*, 13(5), 617-632. <http://dx.doi.org/10.1080/17524032.2017.1406384>
- Edman, H. (2007). *Twittering to the top: A content analysis of corporate tweets to measure organization-public relations*. (Doctoral dissertation, Louisiana State University, Baton Rouge, LA, USA) Retrieved from: https://digitalcommons.lsu.edu/gradschool_theses/1726
- Elo, S., & Kyngas, H. (2007). The qualitative content analysis process. *JAN Research Methodology*, 107-115.
- Fuchs, C. (2006). The self-organization of social movements. *Systemic Practice and Action Research*, 19(1), 101-137. <http://dx.doi.org/10.1007/s11213-005-9006-0>
- Furuncu, D. (2014). *Yeni Toplumsal Hareketler, Küreselleşme ve Dijital Aktivizm: Gezi Parkı Örneği*. (Master’s thesis, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Radyo, Sinema ve Televizyon Anabilim Dalı, İstanbul, Turkey) Available from YÖK Ulusal Tez Merkezi (No. 370345)
- Geçkin Onat, S. (2017). Yakınsama kültürü ve online çevreci katılım: Greenpeace, TEMA Vakfı, Karadeniz İsyandır Platformu Üzerinde Bir Araştırma. *Global Media Journal: Turkish Edition*, 8(15), 276-304. Retrieved from: http://globalmediajournaltr.yeditepe.edu.tr/sites/default/files/14_semra_geckin_onat.pdf
- Gençer, Y. (2016). Sosyal medya ağlarında örgütlenme: Dijital aktivizmin toplumsal dönüşüme yansımaları. *Intermedia International e-Journal*, 2(3), 505-522. Retrieved from: <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/intermedia/article/view/5000171193/5000154510>
- Gerbaudo, P. (2012). *Tweets and the Streets: Social Media and Contemporary Activism*, London, UK: Pluto Press.
- Göktolga, O. (2013). Yeni siyaset ve ekolojik hareketler. *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(1), 127-136.
- Graneheim U.H., & Lundman B. (2004) Qualitative content analysis in nursing research: concepts, procedures and measures to achieve trustworthiness. *Nurse Education Today*, 24, 105-112.

- Gül, S. S., Sezer, M., & Nizam, Ö. K. (2015). Eylemcilerin gözünden bir sosyal hareket ve kent hakkı talebi olarak Taksim Gezi Parkı eylemleri. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22, 1-28.
- Habermas, J. (1981). New Social Movements. *Telos*, 49, 33-37. <http://dx.doi.org/10.3817/0981049033>
- Heaney, M.T., & Rojas, F. (2009). Hybrid Politics: Social Movement Mobilization in a Multi-Movement Environment. *Journal of Sociology*, 119(4), 1047-1103. <http://dx.doi.org/10.1086/674897>
- Hermida, A., Lewis, S. C. & Zamith, R. (2014). Sourcing the Arab Spring: A case study of andy carvin's sources on Twitter during the Tunisian and Egyptian revolutions. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 19, 479-499. <http://dx.doi.org/10.1111/jcc4.12074>
- Herring, S. C., Scheidt, L.A., Kouper, I. & Wright, E. (2007). Longitudinal content analysis of blogs: 2003-2004. In M. Tremayne (Ed.), *Blogging, Citizenship, And The Future Of Media*, 3-20.
- Hodges, H. E., & Stocking, G. (2016). A pipeline of tweets: Environmental movements' use of Twitter in response to the Keystone XL pipeline. *Environmental Politics*, 25, 223-247.
- Horuş, M. (2009, April). Türkiye Çevre Hareketi Halklaşırken, *Metalürji Mühendisleri Odası Metalürji Dergisi*. Retrieved from: <http://politeknik.org.tr/site/index.php/polsecmenu/4-cevre/937-tuerkiye-cevre-hareketi-halklarken-mehmet-horu.html>
- Hougaard, S.A. (2017). *Tweeting for a Cause: A Content Analysis of Successful Charitable Nonprofits' Publishing Strategies on Twitter*. (Master's thesis, Brigham Young University College of Fine Arts and Communications, Utah, USA) Retrieved from: <https://scholarsarchive.byu.edu/etd/6274/>
- Isa, D., & Himelboim I. (2018). A social networks approach to online social movement: social mediators and mediated content in #freeajstaff Twitter network. *Social Media + Society*, January-March, 1-14. <http://dx.doi.org/10.1177/2056305118760807>
- Işık, G. (2013). Yeni toplumsal hareketler ve sanal gerçeklik boyutunda gezi parkı eylemleri. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 8(1), 19-33.
- Kaplan, A. M., & Haenlein, M. (2010). Users of the world, unite! The challenges and opportunities of social media. *Business Horizons*, 53, 59-68. <http://dx.doi.org/10.1016/j.bushor.2009.09.003>
- Kasap, D. G. (2014). Türkiye Kamu Yönetiminde sosyal Medya Uygulamaları: Demokrasi ve Yurttaş Katılımı Üzerine Bir İnceleme. In B. Çoban (Ed.), *Sosyal Medya D/evrimi* (pp. 139-153). İstanbul, Turkey: Su Yayınları.
- Kavada, A. (2005). Exploring the role of the internet in the "movement for alternative globalization": The case of the paris 2003 European social forum. *Westminster Papers in Communication and Culture*, 2(1), 72-95. <http://dx.doi.org/10.16997/wpcc.9>
- Kaya, R. (2011). Bir Ekoloji Hareketi Olarak Yeşiller ve Türkiye'de Yeşiller Partisi. Retrieved from: https://modernwish.files.wordpress.com/2012/01/yesil_dusunce_brosur_dizisi_2ramazan_kaya11.pdf
- Kiousis, S. (2001). Public trust or mistrust? Perceptions of media credibility in the information age. *Mass Communication & Society*, 4(4), 381-403. http://dx.doi.org/10.1207/S15327825MCS0404_4
- Korkmaz, A., Ustakara, F., & Aydın, U. (2018). Dijital aktivizm bağlamında artvin cerattepe olayları üzerine bir içerik analizi. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 29, 57-76. <http://dx.doi.org/10.31123/akil.459321>

- Kuyucu, M. (2014). Çevresel Haber Ortamı Olarak Twitter ve Twitter Gazeteciliği. *UHIVE*, 2(3), 159-189.
- Lamert, K. (2014). Environmental law ngos and social media use: An Analysis of Strategies and Organizational Impacts (Doctoral dissertation, Michigan University, USA) Retrieved from: <https://deepblue.lib.umich.edu/bitstream/handle/2027.42/107752/katelamb.pdf?sequence=1>
- Lipsky, M. (1968). Protest as a political resource. *American Political Science Review*, 62, 1144-1158. <http://dx.doi.org/10.2307/1953909>
- Littau, J., & Jahng, M. R. (2016). Interactivity, social presence, and journalistic use of Twitter. *Faculty Publications. Paper 9*. Retrieved from: <http://preserve.lehigh.edu/cas-journalism-faculty-publications/9>
- Lu, H., & Hsiao, K. (2010). The influence of extro/introversion on the intention to pay for social networking sites. *Information & Management*, 47, 150-157. <http://dx.doi.org/10.1016/j.im.2010.01.003>
- Melucci, A. (1985) The Symbolic Challenge of Contemporary Movements. *Social Research: An International Quarterly*, 52(4), 789-816.
- Mermer, A. (2016). Yeni Sosyal Hareketler Bağlamında Bergama Mücadelesi (Master’s thesis, Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı, Aydın, Turkey) Retrieved from: <http://adudspace.adu.edu.tr:8080/xmlui/handle/11607/2813>
- Morozov, E. (2007). *Activism and New Media*. Presentation delivered at “New Media Essentials” summer school of Transitions Online. Retrieved from: <https://www.slideshare.net/evgeny.morozov/activism-and-new-media-introduction>
- Morozov, E. (2011). *The Net Delusion: The Dark Side of Internet Freedom*. New York, USA: PublicAffairs.
- Ogan, C., & Varol, O. (2017). What is gained and what is left to be done when content analysis is added to network analysis in the study of a social movement: Twitter use during Gezi Park. *Information, Communication & Society*, 20, 1220–1238. <http://dx.doi.org/1369118X.2016.1229006>
- OHAL ekolojik mücadeleyi olumsuz etkiledi. (2017, December 30). *Dokuz8 Haber*. Retrieved from: <https://dokuz8haber.net/ekoloji-cevre/ohal-ekolojik-mucadeleyi-olumsuz-etkiledi/>
- Parmelee, J. H. (2013). Political journalists and Twitter: Influences on norms and practices. *Journal of Media Practice*, 14, 291-305. http://dx.doi.org/10.1386/jmpr.14.4.291_1
- Rootes, C. (1995). *The Green Challenge: The Development of Green Parties in Europe*. London, UK: Routledge.
- Segeberg, A., & Bennett, W. L. (2011). Social media and the organization of collective action: Using twitter to explore the ecologies of two climate change protests. *The Communication Review*, 14, 197-215. <http://dx.doi.org/10.1080/10714421.2011.597250>
- Sun, Y., DeLuca, K.M. & Seegert, N. (2017). Exploring environmentalism amidst the clamor of networks: A social network analysis of utah environmental organizations. *Environmental Communication A Journal of Nature and Culture*, 11(3), 332-352. <http://dx.doi.org/10.1080/17524032.2015.1094101>
- Şahin, Ü. (2007). Bir Sivil Toplum Teması Olarak Çevrecilik: Ekoloji Hareketlerinin Siyaset Dışına İtilmesi. *Sivil Toplum: Düşünce & Araştırma Dergisi*, 5(20), 77-89.

- Şahin, Ü. (2010, April 28). Çevre direnişlerinin buluşması. *Radikal Gazetesi*. Retrieved from: <http://www.radikal.com.tr/radikal2/cevre-direnislerinin-bulusmasi-1006210/>
- Şen, A. F., & Şen, Y. F. (2016). Online environmental activism in Turkey: The case study of “the right to water”, *Global Bioethics*, 27(1), 1-21. <http://dx.doi.org/10.1080/11287462.2015.1137184>
- Şengül, M. (2013). Türkiye'nin su politikası ve köylülerin öfkesi. *Su kaynaklarının yönetimi: Politikalar ve sorunlar - küreselden yerele panel bildirileri, Nevşehir Üniversitesi İİBF*, 29-41, Retrieved from: https://dosyalar.nevsehir.edu.tr/14238761182a7ce8e6e338332dc26e85/su_paneli_bildiri_kitabi.pdf
- Şengül, M., Kocatürk, G.A., & Bilgili, F. (2017). Sanal mekanda yerel çevre hareketleri: Türkiye’de HES karşıtı mücadeleler üzerine bir inceleme. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22, 2183-2207.
- Thoreau, D. H. (2016) *Sivil İtaatsizlik*. (C. Turan, Trans.) Ankara, Turkey: Say Yayınları.
- Touraine, A. (1985). An introduction to the study of social movements. *Social Research: An International Quarterly*, 52(4), 749-787.
- Tremayne, M. (2014). Anatomy of protest in the digital era: A network analysis of Twitter and occupy wall street. *Social Movement Studies*, 13, 110–126.
- Turhan, D. G. (2017). Dijital aktivizm. *Journal of Suleyman Demirel University Institute of Social Sciences*, 26(1), 26-44.
- Wang, R., Liu, W., & Gao, S. (2016). Hashtags and information virality in networked social movement: Examining hashtag cooccurrence patterns. *Online Information Review*, 40(7), 850-866. <http://dx.doi.org/10.1108/OIR-12-2015-0378>
- Yates, L. (2015). Everyday politics, social practices and movement networks: Daily life in Barcelona’s social centres. *The British Journal of Sociology*, 66, 236–258. <http://dx.doi.org/10.1111/1468-4446.12101>
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2013) *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara, Turkey: Seçkin Yayıncılık.

TABLOLAR VE ŞEKİLLER

Tablo 1: Hesaplar Tarafından Paylaşılan Özgün Tweetlerin İçeriği

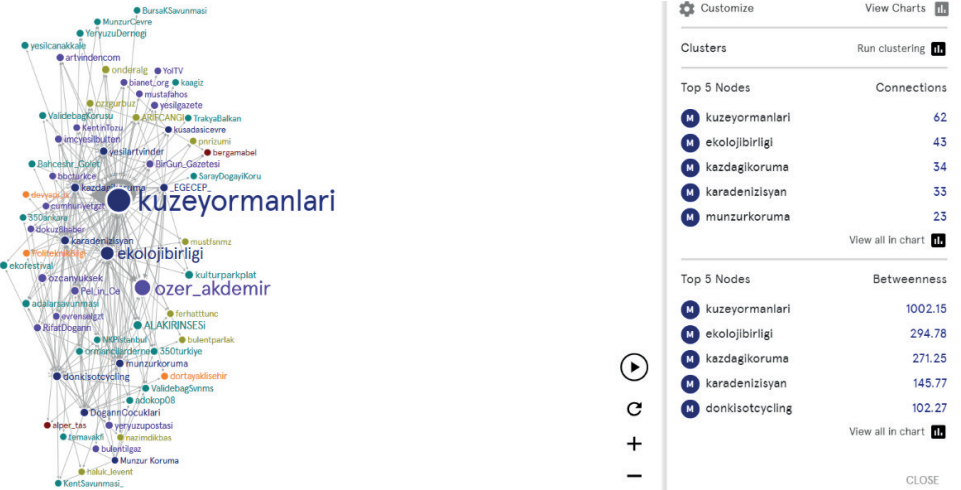
	Hesap tarafından paylaşılan toplam tweet sayısı	Toplam tweetler içindeki yüzdesi (paylaşım sayısına göre)	BİLGİLENDİRME	TANITIM			DUYURMA		
			Faaliyet alanıyla ilgili bilgilendirici içerik üretimi	İstatistik paylaşımı	Eylem, Bildiri, Protesto (Geçmiş veya olmakta olan)	Faaliyet, Toplantı, Organizasyon	Destek, Yardım, Katılım Çağrısı	Kutlama, Teşekkür, Özel Mesaj	Diğer
Dogann-Cocuklari	28	%2	13	1	9	5			
donkisot-cycling	68	%6	18		5	25	7	6	7
EGECEP	28	%2	7		2	11	5	3	
ekolojibirliigi	30	%3	4		5	12	4		5
karadenizisyan	54	%5	16		4	26	7	1	
kazdagikorumu	159	%13	98		8	11	7	2	33
kusadasicevre	55	%5	26	1	13	7	2	1	5
kuzeyormanlari	673	%57	442	12	43	51	87	27	11
muglacep	5	%0,43				1	4		
MunzurKorumu	33	%2	23		2		5	3	
yesilartvinder	42	%3	8		3	14	9	7	1
İçeriğe göre toplam tweet sayısı	1175		655	14	94	163	137	50	62
Toplam tweetler içindeki yüzdesi (içeriğe göre)			%56	%1	%8	%14	%12	%4	%5

Şekil 1: Ekoloji Birliği Üyeleri Karşılıklı Takipleşme Haritası

Haritadaki yeşil oklar her bir hesabın takip ettiği hesapları, mavi oklar ise kendilerini takip eden hesapları işaret etmektedir. Harita her bir hesaba yönelik ve ondan çıkan ilişkiler (takip etme ve takip edilme sayıları) üzerinden ağırlıklandırılarak çıkarılmıştır, bu ilişkiler açısından (Connections/Degree centrality) en baskın olan hesaplar haritada büyüklükleriyle oranlı olarak gösterilmiştir. Şekilde ayrıca her bir hesabın birbirleriyle bağlantısı olmayan diğer hesaplar arasında köprü olma dereceleri de (betweenness) listelenmektedir.

Şekil 2: Türkiye Ekoloji Hareketi Ağ Haritası

Haritada Türkiye'de ekolojik gündeme dâhil olan ve sıkça retweet edilerek Twitter'deki kamusal tartışmalara yön veren Ekoloji Birliği üyeleri, diğer çevreci oluşumlar, politik aktörler, yerel yönetimler, medya, avukatlar, uzmanlar ve ünlüler ile STK/aktivist gruplar yer almaktadır. Harita her

bir hesabın birbirleriyle bağlantısı olmayan diğer hesaplar arasında köprü olma işlevleri üzerinden değerlendirilerek çıkarılmıştır. Bu işlevi en güçlü olan hesaplar haritada büyüklükleriyle oranlı olarak gösterilmiştir.

Şekil 3: Paylaşılan Toplam Tweetlere İlişkin Zaman Serisi Çizelgesi

